

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

9 771819 161008

На этапах

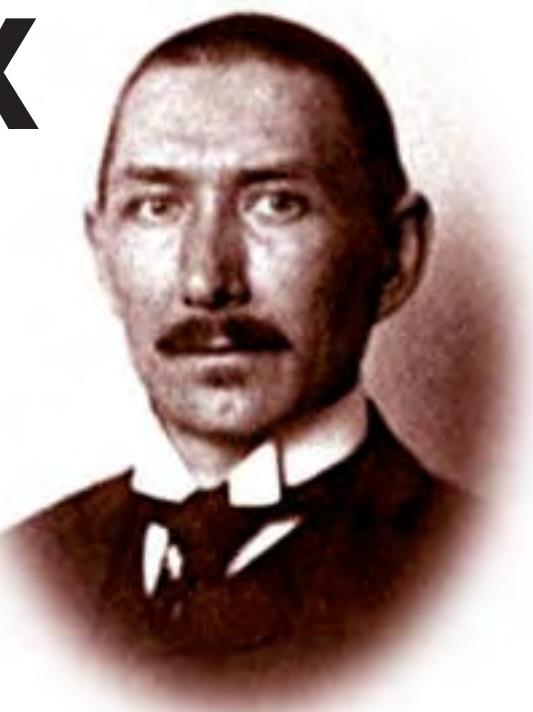
Палітычная сітуацыя—2006 і кандыцыя беларуса—2006 у люстэрку гісторыі. Анатоль Сідарэвіч, Андрэй Скурко, Натальля Бабіна, Усевалад Сыцебурака, Сямён Печанко — пра «Бунт», флэш-мобы, братоў Луцкевічаў, КПЗБ і тую жанчыну, што ратавала Філістовіча. Старонкі 4—10.

Дэмакратычныя актыўісты зрабілі рэйд на Віцебск. Старонка 8.

Здань эканамічнага крызісу
«Беларуськалій» стаіць, Беллегіпрам
ратуеца пратэкцынізмам. Што

будзе зь немадэрнізаванай
еканомікай пасля падвышэння
цэнаў на газ? Старонка 12.

125 гадоў з дня нараджэння
заснавальніка «НН»
Івана Луцкевіча

У год заснавання «Нашай Нівы» яму было дваццаць пяць. Крыху болей, чым маладафронтайцу Зымітру Дацкевічу цяпер, і крыху меней, чым «бунтару» Дзянісю Дзянісаву. Нагоды для такіх супастаўленняў зьяўляюцца. «Тыдзень ужо дома не начую — сочыць ля пад’езду», — казаў нядайна адзін моладзеўскі актыўіст. Праўда, сёньняшнія беларускія «рэвалюцыянэры» пакуль яшчэ не жывуць пад чужымі прозвішчамі, як гэта даводзілася рабіць Івану Луцкевічу сто гадоў таму, і — што немалаважна — не хаваюць у падвалах зброю. Менавіта арсэнал Беларускай Сацыялістычнай Грамады стаў фармальнай прычынай таго, што менскія шляхцокі Луцкевічы два гады зь лішкам пражылі ў Вільні з чужымі пашпартамі... Старонка 4.

Вялікі кардынал
Казімер Сьвентак —
старонкі 22—25.

на этапах

Два гады на падпольным становішчы	4
Флэш-моб узору 1932 году і рэцэпт перамогі	6
Тая, што ратавала Флістовіча	7
«Бунтары» збунтавалі Віцебск	8
Мілінкевіч і ўдава Быкава ў Віцебску	10

люстра дзён

Узяліся за Разумава	11
Беларускі інтэрнaut змагаецца за жыцьцё	11
Дэлегацыя з удзелам Кулей у Францыі	11
3% беларусаў вераць у саюzonную дзяржаву	11
Калі запрацуе «Беларуськалій»	12
«Беллегпрам» патрабуе сумленнай гульні	13
Суд сёньня галаўнейшы ...	13

камэнтары

Аляксандар Класкоўскі.	
Вайна ўсё сьпіша	16
Леапольд Унгер. Ці бараніць Лукашэнку ад Рasei	18
Сяргей Сінькевіч.	
Краіна быспамятных	18
Юры Чавусаў. Тактыка падмияне стратэгію	20

левым вокам

Лёлік Ушкін.	
Восьмы цуд съвету	17

рэакцыі

Вялікі кардынал	22
Не съпяшаймася перабольшваць	23
Землякі пра біскупа Дзям'янку	23

хроніка

Павал Севярынец. Адкрыцьцё шляхціца Завальні	26
Хроніка супраціву	26

Ідешчны

ад рэдакцыі

Наши

Сустрэу неяк знаёмага сацыял-дэмакрата. Падчас гутаркі той дастаў аркуш і прапанаваў падпісацца за вызваленіе Казуліна. Я запытаўся пра іх колішняга лідэра — Міколу Статкевіча. На маю думку, лягічным было б патрабаваць свабоды і яму. Былы і цяперашні лідэры сацыял-дэмакраты за кратамі. Аднак у адказ пачуў:

— Статкевіч жа ня наш! Дый ён жа толькі на хіміі, а не ў ізалятары!

Ня мне вызначаць, дзе сядзіцца лягчай, хто пакутуе болей, а хто меней. І адзін, і другі — ахвяры палітычных рэпрэсіяў.

Зъдзіўляе, як лёгка шмат хто з былых паплечнікаў адварнуўся ад свайго лідэра, забыліся на былое, на гісторыю сваёй партыі. Статкевіч «ня наш», таму ягоныя праблемы — гэта ягоныя праблемы. Па нейкім часе, магчыма, і цяперашні лідэр Грамады станеца «ня іхні», і на яго забудуцца — калі не пачнуць ганьбіць. Гэта нагадвае былья савецкія часы, калі па зымене генэральнага сакратара ўсе шараговыя чальцы партыі пачыналі наракаць на былых правадыроў.

Падзел на нашых і ня нашых — мяжа, што дасюль не дазваляе аб'яднацца ўсім нам дзяля самага галоўнага, самага съявитога, што ў душы і сэрцы кожнага съядомага беларуса, — дзеля Бацькаўшчыны. Падаеца, кожнаму паасобку баліць душа за Беларусь, кожны хоча для краіны лепшай долі. Кожны разумее, што, аб'яднаўшыся, мы можам зрабіць значна больш дзеля съявитое справы. Аднак калі даходзіць да справы, скаланаоць душу былья крыўды, і пачынаеца падзел — гэта свой, а той таксама свой, але не зусім. Здаецца, той і на роднай мове гаворыць, і бел-чырвона-белую значку носіць, і на акцый ходзіць, але ж душа не прымае — ня наш ён, ня наш...

У той самы дзень пасля сустрэчы са зборшчыкамі подпісаў за свабоду кандыдата на презыдэнта давялося мне бавіць час у іншай кампаніі. Баранавіцкая нацыяналісты-бэнэфаўцы пілі піва разам з камуністамі-калякінцамі ды агэпшнікамі. За адным сталом вялася жывая гутарка, чуліся дасыцінныя жарты, абміркоўваліся праблемы. І пасля признаўся мне адзін нацыяналіст:

— Даўк яны ж нашы!

Камуністы, якімі ня так даўно пужалі фронтайцы паспаліты люд, падаліся яму не такія ўжо страшныя. І ім нават таксама баліць за Беларусь, і яны таксама хочаць зъменаў да лепшага. І мовай калі й не гавораць, даўра разумеюць, і Пагоню зь бел-чырвона-белым съяцгам вызнаюць за гістарычна-нацыянальныя сымбалі.

Аб'яднала ўсіх гэтых людзей супрацца падчас выбараў на адзінага кандыдата. Людзі, працуочы плячо ў плячо, зблізіліся, пасябраўлі, паламалі нейкія свае стэрэатыпы і забабоны. Як казаў знаёмы: «Мілінкевіч яднае».

Дасыць Бог, можа, па нейкім часе ў Беларусі ўсе стануцца НАШЫМІ.

Руслан Равяка, Баранавічы

Падарожжы ў прасторы і часе

Малое Сітна зрабілася месцам паломніцтва. Там перабывалі сотні людзей. Людзі цягнуцца да Паўла Севярынца. Мо ён і ёсьць новым маральным лідэрам нацыі?

У Сітна, на паўночную вяршыню краіны, прыйшло лета. Падсохла размокла за дажджыстую вясну дарога з Дрэтуні праз бары. Дарэчы, мала хто ведае, што менавіта ў Дрэтуні сядзеў у нямецкім канцлагеры Пятро Машэраў, пакуль яго не забрала маці (першы год вайны, пакуль не разгарнулася партызанка, немцы аддавалі вязняў на руки сваякам).

Хто паедзе ў Сітна наступным, падкажу, што Паўлу трэба: добра б яму завезыці электрачайнік. Гэта апчадзіла б чалавеку час і сілы — цяпер ён карыстаецца звычыльным кіляцільнікам.

А хто ня мае як даехаць — чытайце Севярынца штотыдзень у «Нашай Ніве». Ягоныя «Лісты зь лесу» — гэта сапраўдныя падарожжы ў часе і прасторы. Абмежаваны прасторам катаргі, Павал лунае ў прасторах духу.

Старонка 26.

Барыс Тумар

у кнігарнях з 20 чэрвеня

ПАДПІСНЫ ІНДЕКС 00345

Незалежнасць Беларусі не прынесла беларусам свабоды. І ў 2006-м, як і ў 1906-м, даводзіца патрабаваць «выбарнага правіцельства», як і ў 1936-м — беларускамоўных школаў, як і ў 1946-м — абаронцаў у палітычных судох. Тэма гэтага нумару — палітычная сітуацыя-2006 і кандыцыя беларуса-2006 у люстэрку гісторыи.

Два гады на падпольным становішчы

Сёлета Івану Луцкевічу — 125 гадоў. Часам, каб асягнуць лёгіку ўчынкаў гістарычных асобаў, карысна супаставіць іх з сучаснікамі. Пішуць Анатоль Сідарэвіч і Андрэй Скурко.

Арсэнал на Хрышчэнскай

Менская Хрышчэнская вуліца, дзе браты Луцкевічы былі прапісаныя, — гэта сёньняшняя Інтэрнацыянальная. Толькі ў пачатку мінулага стагодзьдзя яна не абрывалася, скрыжаваўшыся з Паліцэйскай (сёньня вуліца Купалы), але бегла далей — у шчыльна забудаваны ў тых часы Купалаўскі сквэр. Мясціна гэтая — даўнія мяшчанская гароды XVII—XVIII ст., — распавядае гісторык Анатоль Сідарэвіч. Калі іх забудоўвалі, ішла сапраўдная калатня з арэндатарамі пляцаў.

Ад двух дамоў, што належалі сям'і Луцкевічаў, не засталося і каменя. Іх «участак» пачынаўся там, дзе, як жартуюць нашчадкі, ціпер грамадзкая прыбіральня за Купалаўскім музеем. Бацька Івана і Антона, пан Ян Баліслаў, пачаў будавацца ў Менску перад выхадам на пэнсію. Ён у той час даслужваў у Лібаве, меў, сёньняшнімі словамі, стаж. Быў, апроч таго, вэтэрнам вайны, узнагароджаным за абарону Севастополя. Набыццём участку ў Менску займаўся яго сваяк Лычкоўскі — мянчук, якому прасьцей было хадзіць па ўстановах: зь Лібавы не наехаўся і да каморніка, і да ларніка-натарыюса, і ў пажарны нагляд. Было за царом і штосьці кшталту Бюро тэхнічнай інвэнтарызацыі: унучатая пляменінца Івана і Антона, Маргарыта

Пярова, захоўвае ў Пецярбургу крэслены плян дзядоўскай сядзібы, вымераны ў квадратных аршынах.

Ніякіх градаў з цыбуляй і кропам, без якіх цяжка ўявіць сёньня менскі прыватны сектар, Луцкевічы прыхаце ня мелі. «Гэта толькі мужык Канстанцін Міцкевіч сеяў жыта ля менскага дома. А шляхціц Луцкевіч разводзіў ружы!» — усыміхаецца А. Сідарэвіч. Так, у Луцкевічаў прыхаце быў траўнік-газон, гародчык з кветкамі ды гаспадарчая пабудова, у якой захоўвалі дровы і розны інвэнтар. А таксама... зброю. Ішоў 1906 год. Рэвалюцыя яшчэ не была скончаная. У рэвалюцыі ёсьць яшчэ нейкія пэрспэктывы — прынамсі, так ацэньваеца. Пасля Курлоўскага расстрэлу рыхтуеца замах на менскага губернатара. Сацыялісты зьбіраюць арсэналы. У тым ліку і ў Луцкевічаў. «Ахранка» штосьці падазрае: сачэньне за сядзібай робіцца навязыльным. На пачатку лютага Антон пачынае рэгулярна заўважаць за дрэвамі віжоў-«філёраў», якія ня вельмі і хаваюцца. Як выехаць зь Менску? Вакзал кантролюеца паліцыяй. Антон наймае рамізьніка і едзе ў Ракуцёўшчыну, выбіраючы цішэйшыя вуліцы. З Ракуцёўшчыны рушыць цягніком на Вільню. Брат Іван выехаў туды па партыйных спраўах раней. Ён нічога ня ведае пра гісторыю з філёрамі. Прыйезд Антона і звестка, што дахаты ціпер вярнуцца нельга, мабыць, уразілі яго. Між тым на Хрышчэнской ужо поўным ходам ідзе ператрус...

Загадка Міхальчuka

У Вільні Іван і Антон Луцкевічы зьнікаюць. Замест іх зьяўляюцца Іван

Міхальчук і Генрык Букавецкі. Ідэнтыфікацыя менскіх сацыялістаў Луцкевічаў у гэтых двух панах цяжка: слоўнае апісанье, перададзеное тэлеграфам, — слабы козыр паліцыі. Ня дзіва, што пашпарт на імя Букавецкага пераходзіў з рук у рукі, адзначае Анатоль Сідарэвіч. Пашпартам, апроч А.Луцкевіча, карысталіся Алеся Бурбіс, Фэлікс Стацкевіч. Надзеяна зробленых фальшивых дакументаў было вобмаль.

Нелегальная становішча — гэта пастаянная думка аб tym, дзе начаваць заўтра, бясконцыя перасяленыні, не бяспека ад віжоў і правакатараў. Салідарнасць віленскіх сацыялістаў вартая павагі: ППСаўцы, бундаўцы, БСГоўцы дапамагалі адно аднаму паролямі, яўкамі, пускалі «нелегалаў» на партыйныя кватэры. Не было выпадкаў, каб бундаўцы выдалі меншавікоў ці меншавікі выдалі беларускіх сацыялістаў. Але бывала, успамінаў Антон Луцкевіч, што Івану праз цэльныя ночы не было дзе галаву прыхіліць. Блуканыні начнай Вільні, апроч стомы ад неспання, давалі спажыву для творчасці — у Віленскім беларускім фондзе пры Акадэміі навук захоўваюцца мастацкія творы, напісаныя нейкім Іванам Міхальчуком: п'еса і празаічныя спробы. Ці быў гэта Іван Луцкевіч? Звестак, каб нехта яшчэ карыстаўся Міхальчуковым пашпартам, няма.

Сакрэт палітычнае папулярнасці

Быць на нелегальным становішчы — на значыць ляжаць на дне. У 1906 годзе Грамада робіць стаўку на арганізацыю аграрных страйкаў. У часе жніва і капаньня бульбы баставалі цэльныя паветы: Наваградзкі, Лідзкі. Паліцыя палявала на «сіцылісташтад»-агітатораў, што каардынавалі тыя пратэсты — згадайма храстаматынае Коласава «Соцкі падвёў». Тадысама ля Шчорсаў быў схоплены Бурбіс.

Асноўным сродкам агітациі былі ўлёткі. Давер да друкаванага слова сяляне мелі вялізны. Улёткі, якія распаўсюджвалі Грамада праз Беларускі сялянскі саюз, прымаліся як інструкцыя. Парабкі прыходзілі да

на этапах

пана і давалі пракламацью: «Во так ты павінен зрабіць!»

Улёткі Грамада выпускала адрасныя: «Мужыкам, якія возяць дровы на Тальку», «Мужыкам, якія будуюць шашу», «Як арганізаваць забастоўку». Канечне былі і асьветніцкія: «Што таکое канстытуцыя», «Чаму патрэбна выбарнае правіцелействва», але ў эканамічных і сацыяльных пытаннях грамадоўцы пазыбягала агульных фразаў, гаворыць Анатоль Сідарэвіч. БСГ — адзіная партыя на гэтай тэрыторыі, якая мела рэальную аграрную праограмму. Лёзунг БСГ «Зямля сялянам» пасъля скарыстаюць бальшавікі. Адреснасць праяўлялася і ў нацыянальным пытанні. «Улёткі на ідыш з праограммай партыі не былі чымсьці незвычайнім для БСГ, — кажа А. Сідарэвіч. — Бурбіс, арганізуючы ў 1906-м у Менску прафсаюзы, здолеў зачучыць туды і габрэй. У беларускія прафсаюзы!»

Хто складаў улёткі? Ці меў да іх дачыненіе Іван Луцкевіч? Ці быў ён сярод агітатарапу-«сіцылістай», якія падымалі воласці на страйкі? Дакладна-га адказу няма. Але ці мог уседзець ён, выдатны прамоўца, на віленскай кансынтратыўной кватэры?

Вось такія пікнікі

Ва ўмовах сачэньня цяжка кантакта-ваць і з калегамі па партыі. Як зъбіраць

«партканфэрэнцыі», абмяркоўваць стратэгію далейшых дзеяньняў? БСГ знаходзіць выйсьце. Вільня трады-цыйна адзначае Святога Яна — Купальле. Цэнтар грандыёзнага фесту — Святаянскія муры. Мяшчане гуля-юць, паўсядна ладзяцца пікнікі. У сувязочнай гурме няцяжка згубіцца — паліцыя ж усяго на выннохае. Святаянскія БСГ-ўскія сустрэчы «на траве» робяцца традыцыйнымі.

Праз падстаўных асобаў

Нелегальнае становішча — гэта яшчэ немагчымасць публічна выстуپіць ад свайго імя. «Калі засноўваецца «Наша Ніва» — а яна прадукт братоў Луцкевічаў, — ні Іван, ні Антон ня могуць выступаць пад сваім імёнамі ў якасці заснавальнікаў», — кажа А. Сідарэвіч. І «Наша Доля», і «Наша Ніва» пачыналі выходзіць праз падстаўных асобаў. У выданні «Нашай Долі» Францішак Умястоўскі намовіў укласці грошы Яна Тукеркеса. «Прожи-гателем жизни» называе яго Антон Луцкевіч ва ўспамінах. Гэта быў хрышчаны жыд, які прагульваў пакінутую бацькам спадчыну.

Першы «рэдактар» «Нашай Нівы» Зыгмунт Вольскі быў лясынчы, знянты з пасады за сваё каталіцтва, і праз гэта моцна пакрыўджаны на ўладу. Дзядзька і сам ня думаў, што ўвойдзе ў

гісторыю беларускага друку. Потым яго зъмяніў Аляксандар Уласаў, які ня вельмі зас্বяціўся ў часе рэвалюцыі. А фактычным першым рэдактарам «НН» аж да прыезду ў Вільню Вацлава Ластоўскага быў Антон Луцкевіч. Была праца і для Івана. «Калі вы лічыце, што я нейкі камандзір у газэце, вы памыляецца. Ніякі я не камандзір. Мой ававязак у тым, каб газэта выходитзіла», — піша ён у адным зь лістоў. Іван — мэнджэр. Ён здабывае гроши, кантактуе з дабрадзеямі, зъбірае касу. На выдавецкую справу ахвяруюць будаўнік Чырвонага касцёла Эдвард Вайніловіч, паплечнік Пілсудзкага Зыгмунд Нагродзкі, князьня Магдалена Радзівіл.

З клопатам Луцкевічаў засыпявала амністыя, якую пасъля крывавага здушэння праптэсту ахвяшчае Сталіпін. Іван і Антон вырашаюць легалізавацца. Жыць у Менск яны ня вернуцца. Трымала ў Вільні «Наша Ніва», якая набірала сілу, грамадоўскія справы, пасъля — вайна, БНР і хвароба Івана... Але ў 1908-м Луцкевічы поўныя аптымізму: яны думаюць, што найцяжэйшы перыяд у іх жыцці ўжо мінуў.

Так гартаўвалася нацыя. Бяз тых дзеяў не было б ні 1918-га, ні 1991-га. Не было бы незалежнасці, а беларускія хлопцы дагэтуль гінулі б у Чачні.

Камітэт дапамогі пацярпелым ад палітычных рэпрэсіяў прыняў чатырыста заяваў на вучобу, працу за мяжой.

Флэш-моб узору 1932 году і рэцэпт перамогі

Наталка Бабіна піша пра кнігу падпольшчыка з КПЗБ.

Выпадкова знайшла на паліцы гэтую кнігу, набытую до сьць даўно, раскрыла і не магла адараца. Гэта мэмуары ганаровага грамадзяніна гораду Берасьце Васіля Ласковіча, у якіх ён распавядае пра свой удзел у камуністычным падпольі на Берасьцейшчыне ў міжваенны час. Ураўзіла, як падобны той час да нашага.

Вось, прыкладам, з якой праблемай сутыкалася ў 1932 годзе 15-гадовы Васілька Ласковіч і яго сябры ў вёсках пад Берасьцем: «Колькі ні вывешилі съцягоў перад съятамі, паліцэйскія іх здымалі і рвалі. Паліцыя пазбаўляла нас і людзей эмацыйнай асалоды. Прыйдумалі прыбор, які назвалі «пасткай». Прыйстасваныне было простае, але арыгінальнае, у тыя дні яно нарабіла шмат шуму... «Пастка» складалася з дзіцячага пісталету, які называецца «пугач», яна «страляла» ад шроцинкі выбуховага рэчыва з выдзяленнем моцнага пучку агню... Да спускавога кручка прывязвалася вяроўка, якая зьвісала ўніз. Калі да дрэва, на якім вывешилася съцяг, падыходзіла паліцыя, яна адразу бачыла «промах» камсамольцаў, якія пакінулі нязрэзаную вяроўку... Шарпанць за шнурок карпела паліцэйскому нястрымна. Як толькі ён гэта рабіў, кручок трапляў у набой, бэнзін загараўся, паліў дрэва, адначасова паліў і съцяг. Такога яшчэ не было».

Гэтыя паходні скаланулі Берасьцейшчыну. Дэфэнзіва прыйшла ў шаленства... Сустракаючыся, людзі шанталіся: «Большовікі зробілы таку машынку, шо могуць спалыты

сто поліцэйскіх...»

А вось паўсталая неабходнасць перад съятам вывезыці зь Берасьця ў вёскі нелегальную літаратуру. А паліцэйская варты стаяць на ўсіх выездах зь места... Загрузілі літаратуру на падводу да асэнзатара. «Наша падвода ўзынімалася на Кобрынскі мост. Горад быў ахутаны начнай цемрай. Толькі пешыя ды конныя паліцэйскія патрулі парушалі начнью щыплю вуліцы. Мост асьвятляўся блакльм съятлом старых ліхтароў.

— Хто едзе? — гукнуў паліцэйскі.

— Залатар, — адказаў фурман.

Паліцэйскія заціснулі насыды ўсе разам закрычалі, каб падвода хутчэй праїжджаала».

Вось флэш-моб узору 1932 году. Бутэлькі напіхваюцца ўлёткамі і пускаюцца па Мухаўцу. «Не пасыпелі апрануцца, як дзясяткі купальшчыкаў кінуліся з абодвух берагоў на сярэдзіну рэчкі.

— Бальшавіцкая бутэлькі! — кричалі яны.

Людзі, злаўчыўшыся, вылоўлівалі бутэлькі, і, дрыжучы ад цікаўнасці, выбіраліся на бераг. Уласнікі бутэлек акружалі, патрабавалі хутчэй адкаркаваць іх. Мы падышлі да адной групы. Тут былі рабочыя, рамеснікі, дробныя гандляры. Той, хто вылавіў бу-

тэльку, трymаў яе высока над галавой ды чамусыці выкрыківай: «Тапеліца выратавана!» Я паглядзеў на корак і адрэзу пазнай работу хлопцаў зь вёскі Шчэбрын. Коркі яны рабілі з арэшніку — дрэў другой пароды паблізу не было. У нашай вёсцы коркі рабілі сасновыя, а ў Радвансцах — бярозавыя. Як гаварылі, кожная фірма мела свой патэнтны знак».

...А вось такая цікавая звестка: калі ў нашыя часы апазыцію судзяць за тое, што лаціца матам, то тады тыповая нагода для штрафа апазыціянеру — што конь быў незапутаны ў грамадзкім месцы...

А вось апісаныне бойкі зь сіяністамі Жабадінскага...

Быў Берасьцейскі турмы... Галадоўка... Суд...

Ласковіча як камуніста адлучылі ад царквы і нават ягоную маці не пускалі ў храм. Царкоўны стараста крычаў: «Ідзі, бязбожніца, прывядзі ў паліцию свайго грэшнага сына, тады і цябе дапусцім у храм Божы». І маці вымушчаная была пад дажджом маліцца ля царкоўнай брамы.

«Мільганулі думкі пра посту ўсім, хто крыўдзіць маю маці, — піша Ласковіч. — Забіць, спаліць гэтых фанатыкаў... Потым у сэрца пракраляса апатыя. «Навошта жыць у гэтым ілжывым съвеце, — думаў я, — лепш скончыць са-

магубствам».

Але аўтар ня даў моцы падступным думкам: неўзабаве яго накіравалі ў Менск. Перадход праз мяжу: няўдалы ля Нясвіжу, з прыгодамі (босьм па сынезе) на Маладачаншчыне.

У Менску Ласковіча направілі на адпачынак у санаторию ў Ждановічы, але ён адмовіўся: «Мяне мучыла сумленне... Ведаю, па мерках сёньняшняга часу я выглядаў «дурнем», але менавіта такія «дурні» рабілі рэвалюцыі, абаранялі нашу радзіму. Там, меркаваў я, тысячи паміраюць з голаду, а я буду абжырацца ды разводзіць шуры-муры?»

Потым была партыйная школа для падпольшчыкаў у Менску (комплекс будынкаў у садзе ў Лошыцы), затым назад у Польшчу. Рэвалюцыйная праца на Наваградчыне ў нелегальным становішчы, з фальшивымі дакументамі, правал, турма, год съледства, суд і прысуд — 15 год турмы...

Калі Васіля і іншых палітзняволеных несправядліва кідалі ў карцар, то сябрукі на волі прымяnilі так званы «берасьцейскі мэтад»: у пэўны час у вокны дамоў начальніка турмы, мэра гораду, турэмных афіцэраў і іншых «чэльніків панства» адначасова кідалі камяні, завернутыя ва ўлёткі з патрабаваныем спыніць катаваны зняволеных... Сыпалася шкло, палохаліся жонкі і дзеці — і гэта дзейнічала! Рэжым у турме мякчэў.

Потым з наваградзкай турмы Ласковіча перавезлі на захад Польшчы, а з той вязніцы Ласковіч разам зь іншымі зняволенымі змог вырвацца, калі на горад пасыпаліся першыя бомбы Другой сусветнай вайны... Але гэта ўжо быў пачатак іншай гісторыі.

Не, трэ ўсё ж аддаць гэтую кнігу ў наборы і па наборы даслаць на сайты «Адпору», АГП і руху «За свабоду». У ёй — дзейсны рэцэпт, як перамагаць: патрабная нізавая ячэйка ў кожнай вёсцы і маґутная падтрымка хаўрусынікаў з-за мяжы. І калі за мяжой трапляеш у санаторию, то доўга там не прахалоджвацца.

І ніколі не скарацца.

Васілий Ласковіч.
Із племени непокоренных. — Брест, 1999. — 382 с. 1000 экз.

Тая, што ратавала Філістовіча

Соф'я Самаль (1918—2006)

На 89-м годзе жыцьця ў Іжанскім шпіталі сяstryнскага доклада Вялейскага раёну памерла Соф'я Самаль, апошняя непасрэдная ўдзельніца паваенных падзеяў, звязаных з імем Янкі Філістовіча.

Соф'я і яе бацька Пётра далі прытулак Філістовічу амаль на паўгоду, зрабіўшы для яго схой у сваім гумне. Самалі добраахвотна і сувядома выконвалі ролю Янкавых сувязных, забясьпечвалі яго неабходныя інфармацыяй, гатавалі ежу, здабывалі вонратку і неабходныя речы. Пасля ягона арышту, калі і сама Соф'я апынулася пад съледствам, яна працягвала дапамагаць Філістовічу, знайшоўшы сродкі на абарону для Янкі на судзе.

Сама спадарыня Соф'я атрымала 10 год лягераў за супрапоўніцтва з ворагам народу. Пасля амністыі вярнулася ў родную мясціну.

Апошня 20 год яна, пахаўашы мужа, пражыла на са-моце ў ціхай вёсцы Ярмолічы Вялейскага раёну. Старасыць яе абціжарвалася хваробай хрыбетніцы, якая гранічна ўскладняла любы рух. Але яна працягвала тримаць не-вялікую гаспадарку, на скардзілася на лёс, захоўвала алтызім і съветлы розум.

Распавяддаючы аб мінулых трагічных падзеях, спадарыня Соф'я была шчырай, не-ўпярэджанай і натуранай. У сваім апошнім інтэрвю, седзячы за столом ва ўласнай хаце, яна паведаміла як ужо вядомыя факты, гэтак і цікавыя акалічнасці справы, што адсутнічалі ў ранейшай літаратуры аб Філістовічу ці падаваліся як гіпотэзы.

У памяць аб тых падзеях і іх удзельніках прапануем фрагмент яе апошняга інтэрвю.

**Усевалад Сыцебурака,
Тадэвуш Нальшчанскі**

**Яны аддалі ўсё, што мелі, каб уратаваць Янку Філістовіча.
Успаміны апошняй съведкі.**

Соф'я Самаль: «Янка Філістовіч быў майм сваяком па матчынай лініі. Мы зь ім брат і сястра ў трэцій стрэчы. Андрэй, бацька Янкі, жыў з сям'ёй у вёсцы Паняцічы і часта прыяжджаў да нас у Пузава (зараз в.Ляскна). — **УС, ТН**) і мы ў іх бывалі.

У вайну Янка служыў у Вялейцы, потым адышоў з немцамі за мяжу. Там ён, здаецца, вучыўся на ксяндза, казаў, што касцёл свой будавалі... Ён быў дужа пісьменны. Мы з бацькам увесь час наракалі: «Чаго ён сюды прыяждзеў, калі б там мог добра жыць?»

Да нас ён быў скінуты з парашутам ў восень 1951 году і спусціўся каля Кутлянаў. Перад тым, як да нас прыйсці, ён ужо радню абышоў. Жыў пэўны час у дзядзькі Пётры Куліша, які і прывёў яго да нас. Была ўжо восень — сьвята Міхаіла, у царкве было маленьне. Я тады спалохалася, бо ведала, што Янка прыбыў да нас таемна, як шпіён — а ў Саюзе іх нельга ўкрываць, — і як міліцыя дазнаецца, то нас у турму пасадзяць... А на гэта тата мне сказаў: «Эта ж як свайму адмовіць, калі мы чужым партызанам у вайну дапамагалі? Недзе ж, Сонечка, і мой сыночак у съвеце ходзіць. Мо людзі якія і яму патесьці дадуць і прымуць».

Распавяддаючы аб мінулых трагічных падзеях, спадарыня Соф'я была шчырай, не-ўпярэджанай і натуранай. У сваім апошнім інтэрвю, седзячы за столом ва ўласнай хаце, яна паведаміла як ужо вядомыя факты, гэтак і цікавыя акалічнасці справы, што адсутнічалі ў ранейшай літаратуры аб Філістовічу ці падаваліся як гіпотэзы.

Соф'я
Самаль:
першы і
апошні
здымкі.
Між імі —
жыцьцё.

І вось Кулеш прывёў яго да нас хавацца. Жыў Янка ўсю зіму, пакуль не пацяплела; да хаты амаль не прыходзіў. Я варыла яму есьці, а бацька насыў. Пакуль Янка ў нас жыў, да яго нейкія людзі прыяжджалі — здаецца, зь Мёрскага раёну. Пэўны час Філістовіч у іх хаваўся. Там яшчэ нейкі савецкі старшыня жыў, што быў бы рады, каб Беларусь была без большавікоў. Наагул, Янка часта казаў у гутарцы: «Рана ці позна, а Беларусь будзе!..» Як пацяплела, ён ад нас пайшоў. З татам майм пасля яшчэ сустракаўся. Тата пчолаў даглядаў ля лесу, а Янка адтуль выходзіў з сябрамі. Мы часта ім малако перадавалі.

Ад таты свайго ведаю, што прывёў Янка на каротка. Хацеў нешта даведацца і знайсці патрэбных людзей, а пасля з'ехаць іноземцу за мяжу. У гэтym яму памагчы мусіла гарадзенка Зінаіда Стажевіч. Але нешта ў іх ня выйшла...

Як з'явіўся Янка застаўся ў лесе, сабраў мясцовых хлопцаў, што за немцамі служылі і таму хаваліся. Пасля нападу на друкарню ў Вязыні і на фініспектара назьбіралі рускіх салдату і сталі Янку па лесе шукаць. Тады і папаліся яго хлопцы, а сам ён з'бег. Нас тады арыштавалі. Павезлі ў Маладэчна на съледзтва. Трымалі нядоўга і адпусцілі, бо думалі, што Янка да нас прыйдзе. Абяцалі за гэта 25 тысяч рублёў. Я на працу ў калгас хадзіла і думала, што мне

ўжо канец — расстряляюць. А чула, што калі жанчына цяжарная, то яе не забіваюць... вось і зрабіла сабе дзіцёнка. Пасля съледчыя думалі, што гэта ад Янкі, а як жа можна — ён жа мой брат.

Янка да нас так і не з'явіўся. Выдаў яго школыны сябра Пеця Цімохай, што прыняў у сваёй хаце і даў снатворнага...

Год мы сядзелі па адзіночках. Раз я пачула, як нейкай жанчынай гучна загаласіла ў двары турмы, узлезла я на падваконне і перагнудлася, каб паглядзець — вось нешта сабе і пашкодзіла. Дзіцё нарадзілася мёртвае.

Потым быў суд. У зале панастаўлі лаваў, як у школе. Тыдзень нас вадзілі туды і нават есьці там давалі. Сядзім і ядзім па трох, а Янка ў куце сядзіц і ня есьць. Начальнік канвою кажа: «Хадзі, Філістовіч, паку-шай!» Янка яму: «Дзякую, не хачу». Той іноземец: «Да не валнуй-цесь вы, усё будзе ў парадку». Але Янка так і не ішоў...

Памятаю, як сталі пытаць, каму съведкі патрэбныя, я паднялася і кажу: «Ці можна Філістовічу зашчытніка?» Яны згадзіліся. На гэта ўсе нашыя гроши пайшли. Я ўсё роўна ведала, што гаспадарка прападзе, бо нас з татам расстряляюць. Дык мы з татам за зашчытніка заплацілі. Прадалі кароўку, цялят і авечак...

Тату і мне дали па 10 год, колькі далі Янку — мы тады ня ведалі.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Дэмакратычныя актыўісты зрабілі першы рэйд у рэгіёны.

Найбольшы розгалас зрабіла акцыя з вывешваннем бел-чырвона-белага сцяга на асьвятлільнай вежы летніга амфітэатру, бачнай сот-

ням жыхароў Віцебску. Замацавала на вежы сцяг і прывязалася да канструкцыі актыўісткі моладзевага руху Крысыціна Шашкава. Яе арыштоўвалі з ужыццём трубы фізычнай сілы АМАГаўцы. Пазней суд Каstryчніцкага раёну аштарфаў яе на 150 базавых велічыняў (4 млн 150 тыс.

беларускіх рублёў).

У наступную ноч па горадзе зявіліся палітычныя графіцы і ўлёткі, зъмест катоўных сцьвярджаку пра салідарнасць з арыштаванымі таварышамі, а на абласным драматычным тэатры «бунтаўцы» вывесілі расцяжку.

Графіцы маладзёны роўніць прынцыпова толькі на

дарогах, не псууючи сценаў будынкаў. Міліцыя Віцебску цягам апошніх дзён праvodзіць затрыманні сярод моладзевых актыўістаў. Пры гэтым некаторых з іх адпускаюць пасля праверкі дакументаў. РУУСы гораду працуяць ва ўзмоцненым рэжыме.

Дзяніс Дзянісаў, адзін з

«Бунтары» збунтавалі Віцебск

PHOTO BY UMEDIA.NET

Начны ператрус на кватэры ў Віцебску.

НІВЯНКИ ІСДНА

Крысьціна Шацікава: руху «Бунт» няма.

актыўістай Сакавіцкай Плошчы, не пажадаў патлумачыць, чаму «Бунт» пачаў дзейнічаць менавіта з Віцебску: «Сакрэт! Але ня думайце, што Віцебскам усё аблмяжуецца, бо гэта пачатак агульнанацыянальнай мабілізацыйнай кампаніі. Прычым хачу падкрэсліць — гэта негвалтоўны супраціў».

Паводле словаў Дзяніса, першая буйная акцыя была заплянаваная на 17-га, але віцебская міліцыя выявіла ў той дзень надзвычайнную актыўнасць, і мерапрыемства давялося адкладаці. На наступны дзень вырашылі правесці акцыю з вывешваннем сцягоў — усяго плянавалася вывесіць чатыры — на кожную звежаў, аднак удалося тое адной Крысьціне. Сп. Дзянісаў зазначыў, што прыняць удзел у акцыях «Бунту», які ня ёсьць нейкай структураванай арганізацыяй, можа кожны нязгодны з уладамі чалавек: «Бунт» — гэта пэрважна маладыя людзі з розных незарэгістраваных моладзевых рухаў, а таксама тыя, хто да апошніх выбараў ня меў нікага дачыненія да палітыкі. Касцюк

складаюць удзельнікі намёстага мястэчка». І дадаў: «Пачатак добры. Здолелі звязаць на сябе ўвагу і трохі разварушыць людзей — даўно Віцебск такога ня бачыў, асабліва гэткай колькасці міліцыянтаў на вуліцах».

У аўторак 20 чэрвень ўдзельнікі віцебскіх акцыяў пратэсту Крысьціна Шацікава, Ірына Завадзкая, Таціана Дзядок і Міхаіл Субач правялі прэсавую канфэрэнцыю на сядзібе Партыі БНФ, у часе якой абверглі паведамленыні, распаўсюджаныя шэрагам мэдияў, што «Бунт» — гэта рух.

«Гэта не арганізацыя, — падкрэсліла К.Шацікава, — гэта заклік да неабыяка-

вых, знак того, што мы ёсьць і будзем змагацца». Віцебск быў абрани адмыслова для таго, каб ускалыхнуць рэгіёны. «Мы часта сутикаемся з тым, што нават у абласных гарадах нічога ня ведаюць пра менскія падзеі. Каб выправіць сытуацыю, мы аб'едзем усе гарады Беларусі».

Праваабаронца Алесь Каліта паведаміў пра распачатую крымінальную справу, у рамках каторай у якасці съведкі ўжо дапыталі Крысьціну Шацікаву. «Зроблена гэта было з шматлікімі парушэннямі, і мы падрыхтаем скаргу ў пракуратуру», — зазначыў А.Каліта.

Сямён Печанко

Выцісканьне іншадумцаў за мяжу робіцца галоўнай тактыкай уладаў

РУСЛАН РАВЯКА

Краіна захлынаеца ў судовых працэсах. Віцебск — бунтаўцы. Жлобін — маладафронтавец Зелянкоў... Штодня новыя і новыя паведамленыні пра крымінальныя і адміністрацыйныя справы. Думалася, што па выбарах усё супакоіцца. Але ўлада працягвае ціск.

Мілікевіч абяцае дапамогу пацярпельным — навучаныне ці працу за мяжою. Уладам гэта толькі й трэба.

Сябры з розных куткоў краіны распавядаюць тое саме. Найбольш актыўных дзеяюць спрабуюць выціснуць за мяжу. Як некалі ў СССР і ПНР. Людзей звольняюць з працы, заводзяць

крымінальныя справы, але не пазбаўляюць магчымасці ўцёкаў. Не касуюць у пашпартах штэмпеляў на выезд. Нават падпіскі не бяруць. А знаёмыя міліцыянты, за чаркай, рапць ахвярам зьяжджаць, бо інакш “абавязкова пасадзяць”. На хімію, а можа і...

Выціскаюць, каб тут і знаку не было вальнадумству. Тут ужо кожны вырашае сам: зьяжджаць ці не. Шмат, хто застаўся ці застаецца, каб ісьці да канца як Севярынец, Фінькевіч, Дашкевіч, Ляшкевіч. Іншым патрэбная адукцыя, праца. У кожнага свая сытуацыя. Мы, сябры ці паплечнікі пацярпелых, мусім спакойна ставіцца да кожнага рашэння. Без пагарды і з сэрцам. Баранавічы

беларуска-чэскі фэст
альтэрнатыўнай музыки
«United music on the road»

22
чэрвень **18:00**

Беларускі Акадэміческі Гурткі

**Uz jsme doma, Cocotte minute,
MCH band, Ahmed ma hlad
Post-it, INDIGA, Parason,**

Квіток: 6000 папярэдніе, 8000 у дзень.
Продаж: пераход Я.Копаса і перад пачаткам
т. 5789708, 6490888

У Віцебску 18 чэрвяня адбылося агульнагарадзкое літаратурнае съвята, прымеркаванае да 82-й гадавіны з дня нараджэння Васіля Быкава. Санкцыяванае ўладамі мерапрыемства прайшло ў цэнтральным парку культуры і адпачынку «Мазурына» з ініцыятывы абласной арганізацыі Таварыства беларускай мовы. Ушанаваць памяць пісьменьніка прыйшлі каля 500 жыхароў гораду.

Съвята пачалося з выступу актоў Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатру імя Якуба Коласа, якія сыграі ўрываць з спектаклю «Стрэл у тумане» па матывах аднайменнага твору Быкава ў пастаноўцы Міхала Краснабаева. Затым выступілі вядомыя літаратары: старшыня Саюзу беларускіх пісьменьнікаў (СБП) Алесь Пашкевіч, намеснік старшыні СБП Анатоль Кудравец, паэты Анатоль Вярцінскі, Сяргей Законьнікаў, Уладзімер Някляеў, рэдактар часопісу «Дзеяслой» Барыс Пятровіч.

Уласныя творы, прысьвеченаныя Быкаву, прысыгталі віцебскія літаратары, з каторымі прысутных пазнаёміў старшыня абласной арганізацыі СБП Франц Сіўко. Пад воплескі гледачоў А.Пашкевіч уручыў білет сябра СБП віцебскай паэтцы Людміле Сіманёнак, якая нядайна ўступіла ў шэрагі гэтай пісьменьніцкай арганізацыі.

На съвяце прысутнічала ўдава В.Быкава Ірына і лідэр дэмакратычных сілаў Беларусі Аляксандар Мілінкевіч. Жонка пісьменьніка са съязымі на вачох падзячыла жыхарам Віцебску за ўсплы прыём і памяць. А.Мілінкевіч адзначыў, што «асоба Быкава — апостальская для беларускай гісторыі» і што «менавіта ад такіх выдатных людзей ідзе хвала пазбайдзення ад страху і пачынацца шлях да свабоды».

Пад гукі гімну «Магутны Божа» прысутныя ўсталі, былі ўзынятыя 12 бел-чырвона-белых сцягоў. Съвята скончылася выступамі барда Віктара Шалкевіча і ўручэннем беларускіх кніжак пераможцам літаратурнай віктарыны, прысьвеченай жыццёваму і творчаму шляху В.Быкава.

Нягледзячы на тое, што мерапрыемства было дазволена гарвыканкамам, супрацоўнікі міліцыі правяралі сумкі шмат у каго, хто

Мілінкевіч і ўдава Быкава ў Віцебску

Гаворыць Ірына
Быкава.

Пад гукі гімну
«Магутны Божа»
моладзь узыняла
сцягі.

Аляксандар
Мілінкевіч сярод
слушачоў (на
фота ўнізе).

ішоў на съвята ў парк «Мазурына». У прыватнасці, асабістыя рэчы пераглядаліся ў паэта Давіда Сімановіча і апазыцыянэра Барыса Хамайды.

Як паведамляе БелаПАН, перад ад'ездам на радзіму В.Быкава, у вёску Бычкі Вушацкага раёну, госьці съвята наведалі віцебскі Літаратурны музэй, дзе адкрылася выставка, прысьвеченая пісьменьніку.

Тацяна Чабатарова,
naviny.by

Беларускі інтэрнаут змагаецца за жыцьцё

Непрытомным у большинцу Прагі трапіў легендарны беларускі інтэрнаут Уладзь Каткоўскі «Рыдэль». Ён з жонкай трапіў у аўтааварыю. Абое былі шпіталаўаны. Уладзь дасюль ня выйшаў з комы. Мэдыкі змагаюцца за яго жыцьцё. Ёсьць спадзеў, што яго ўдасца вярнуць у прытомнасць на гэтым тыдні.

Апошняе гады У.Каткоўскі жыў у Празе і працаваў у зб-майстрам Беларускай службы радыё «Свабода». Ён здабыў вядомасць як піянэр беларускага Інтэрнэту, які ствараў беларускамоўныя інтэрнэт-сайты ды ініцыятывы або дапамагаў у іх праграмаванні.

МБ

Дэлегацыя на чале з Кулей у Францыі

21 чэрвеня дэлегацыя ў складзе Іны Кулей, кіраўніцы Камітэту дапамогі ахвярам рэпресій, Аляксандра Атрошчанкава і Алеся Бяляцкага наведала Францыю. Паездку арганізаваў французскі камітэт «Беларусь» з дапамогай былога міністра культуры, дэпутата-сацыяліста Жака Лянга і кіраўніка парламэнцкай групы «Францыя—Беларусь» Жана-Марка Рубо. У гэты ж дзень дэлегацыя наведала асацыяцыю «Сэкур каталік» («Каталіцкая дапамога»).

У.інф.

Узяліся за Разумава

Жорсткі прысуд аршанскаму дысыдэнту.

У чацвер аршанскі суд асуздзіў Мікалая Разумава, былога рабочага лідэра, ініцыятара першых страйкаў у Беларусі, на трэх гады «хіміі». Ён аўнавачваўся паводле арт.367 Крымінальнага кодэкса («паклёт на прэзыдэнта»).

24 лютага падчас перадвыбарчай сустрэчы з Мілінкевічам Мікалай Разумав публічна сказаў, што Аляксандар Лукашэнка мае беспасрэднае дачыненне да гучных палітычных забойстваў. На сустрэчы прысутнічалі прадстаўнікі аршанскай вэртыкалі, а таксама апэратар мясцовай тэлекампаніі «Скіф». Зроблены ім відэозапіс выкарыстоўваўся потым на судзе ў якасці доказу.

14 сакавіка аршанская праکуратура заявила супраць М.Разумава справу за паклёт на прэзыдэнта, і ён быў узяты пад варту. Праведзеная ў менскай клініцы «Навінкі» мэдэкспертыза засведчыла псыхічнае «расстройства». Аднак пры гэтым было ўстаноўлена, што на момант той сустрэчы ён знаходзіўся ў адэктывным стане і цалкам мог адказваць за свае ўчынкі.

Першое слуханье прыйшло 14 чэрвеня. На працэсе падсудны адмаўляў віну, матывуючы гэта тым, што зусім ня памятае падзеяў таго дня. У суд была пакладзеная даведка з паліклінікі, якая съвядчыла пра апекі вачей М.Разумава 2-й ступені. Ён съцвярджаў, што атрымаў іх у выніку нападу невядомых.

домага ў ноч з 23 на 24 лютага, які пырснуў яму ў очы нейкім газам. Паводле словаў затрыманага, вяртаючыся з паліклінікі, ён страціў на мосьце праз Дняпро прытомнасць і не прыходзіў у сувядомасць на працягу сутак. Таму ён не прызнаваў у чалавеку на відэозапісе сябе, кажучы, што гэта нехта іншы.

У той самы дзень Аршанскі гарадзкі суд меў разгледзець яшчэ адну справу зь ягоным узделам: адзел адукацыі гарвыканкаму хадайнічаў пра пазбаўленыне Мікалая Разумава і яго жонкі Ірыны бацькоўскіх правоў. Гэта ўжо на першай такой спроба. Разумавым закідалі тое, што іх дзеці систэматычна прапускаюць школу, ня маюць належных побытавых умоваў дома. Сям'я Разумавых жыве з уласнай гаспадаркай, некалькі год таму трymалі статак кароў. Аднак невядомыя зламысынікі іх патруцілі.

Па абедзе слуханьні былі пе-ранесеныя на наступны дзень, бо падсудны страціў прытомнасць, і яму спатрэбілася мэдyczная дапамога.

Наступны дзень пачаўся з разгляду грамадзянскай справы. Гарадзкі адзел адукацыі адклікаў свой пазоў, спаслаўшыся на тое, што съвтуация ў сям'і Разумавых нармалізowałaася. Трэба адзначыць, што Мікалай і Ірина выхоўваюць непаўнолетніх сына і двух дачок. Апошняя нарадзілася 9 траўня, калі бацька быў за кратамі. Назвалі яе Вікторыя.

Вынік крымінальнай справы быў не такі аптымістычны. Паводле артыкулу, па якім аб-

вінавачваўся сп.Мікалай, яму пагражала да 5 гадоў зняволення. Пракурор патрабаваў 4 гады. Судзьдзя Тацяна Рыбакова дала 3 гады «хіміі». Паводле словаў праўніка Алега Граблеўскага, які прысутнічаў на судзе, вырак мог быць мякчайшы, калі б падсудны так катэгарычна не адмаўляў сваёй віны. «Прысуд празъмерна жорсткі, тым больш калі ўлічыць стан здароўя гэлага чалавека», — мяркне сп.Граблеўскі. Паводле яго словаў, Мікалай Разумав підавочна хворы, да таго ж ён інвалід 2-й групі, меў складаныя апэраты на лёгкім і страўніку.

На сёньня былы актыўіст знаходзіцца пад падпіскай аб нявыезідзе.

Працэс над Разумавым мае вялікі розгалас сярод яго землякоў: шмат хто добра памятае масавы выхад аршанскіх работнікаў на рэйкі на пачатку 90-х, што справакавала страйкі па ўсёй краіне. Аршанская суполка Свабоднага прафсаюзу акказвае матэрыяльную дапамогу сям'і асуджанага.

Сямён Печанко

Даведка

Дагэтуль паводле арт.367 былі асуджаныя: былы рэдактар газэты «Рабочы» Віктар Івашкевіч, былы рэдактар і журналіст закрытай газэты «Пагоня» Мікола Маркевіч і Павал Мажэйка, прадпрымальнікі Валер Леванеўскі і Аляксандар Васільев, праваабаронца Аксана Новікова (двойчы ўмоўна).

3% беларусаў вераць у саюзную дзяржаву

съведчыць вынікі аптымання на сайце Беларускага нацыянальнага прэс-цэнтра.

Як Вы ацініваете беларуска-расейскую інтэграцыю за апошнюю дзесяцігоддзі?

Дынамічны працэс, мэта якога — стварэнне саюзной дзяржавы — 3%.

Значна прасунулася толькі ў эканамічнай сферы — 14%.

Істотных зменаў ня бачу — 40%.

Болей увагі неабходна надаваць іншым на-кірункам замежнапалітычных стасункоў — 40%.

СП

Калі запрацуе «Беларуськалій»

Перасохла адна з галоўных крыніцаў валютных паступленьняў у беларускі бюджет.

Паводле неафіцыйных звестак сёньня ў Салігорску працуе толькі трэці рудакамбінат. Галоўнае кірауніцтва не контактуе з прэсай і не інфармаве пра ситуацыю і тэрміны яе выпраўлення на ват сваіх шараговых супрацоўнікаў. Мнэджары сярэдняга звяза таксама ня ведаюць, ці будзе працаўцаў прадпрыемства заўтра. Паводле іх словаў, тавар экспартуюцца праз Літву толькі ў Індыю. Кантракт заключаны ўсяго на 400 тыс. тон.

Пытаныні са збытом на прадпрыемстве востра паўставалі яшчэ ўвесень мінулага году. У сінегі часова не працавалі першы і другі руднікі. Звязана гэта было зь пераходам функцый працаўца да створанай Беларускай каліней кампаніі (БКК), куды на парытэтных умовах увайшли «Беларуськалій» і «Уралкалій». Пакуль кіраўнікі БКК спрабавалі дамовіца з краінамі-імпартэрамі на пастаўку ўгнаення, «Беларуськалій» працаў на ўнутраны рынак. Але патрэбы сельскай гаспадаркі ўжо даўно задаволеныя, склады перагружаныя, для захоўванья прадукцыі выкарстоўваюць проста вагоны.

Раней экспартам беларускай прадукцыі займалася Міжнародная каліней кампанія (МКК), створаная ў 1992 годзе, пасля таго як некантраліянты пра даж ўгнаення з былога СССР прымусіў ўралеццаў увесыці антыдэмпінгавыя санкцыі. МКК выціснула з рынку шматлікіх пасрэднікаў, стварыла адноканальнуу сыстэму экспарту і ўвяла адзіную цэнавую палітыку. Кампанія паспяхова каардынуе продаж калінейных угнаенняў у 60 краінах сьвету, але патрабуе за свае паслугі каля 7% ад выручкі. Гэта не задавальняла найвышэйшае кірауніцтва краіны. Паводле іх падлікаў, працуючы праз МКК, дзяржкарб штогод губляў каля 100 млн даляраў. «Мы дамагаемся таго, каб усе сродкі ад продажу ўгнаенняў як у Беларусі, так і ў Расеі траплялі ў кішэні вытворцаў, а не пасрэднікаў, якія на-

жываюцца на гэтым. Мы ў гэтым упэўніліся за першое паўгодзідзе гэтага году, атрымаўшы прыстойны фінансавы вынік па продажы калінейных угнаенняў у параўнанні з уздруёнем мінулага году», — тлумачыў А.Лукашэнка год таму.

Але спэцыялісты кажуць, што рост у 2005 годзе забясьпечаны падвышэннем цэнаў, экспарт «Беларуськалію» ў параўнанні з 2004-м вырас на 0,8%. Акрамя таго, кірауніцтва краіны не ўлічыла, што на беларускі хлёркалій накладзены эўрапейскія антыдэмпінгавыя меры. Гэта значыць, што ў новыя краіны Эуразіязу, у тым ліку і да суседзяў, пастаўляюць прадукцыю «Беларуськалію» магчыма толькі праз МКК.

Нягледзячы на гэта, указам презыдэнта выключнае права экспарту дадзена дзяржаве праз ВА «Беларуськалій» і ААТ «Беларуская калійная кампанія». Ад самастойнага продажу ў 2006 годзе шлянивалася атрымаць 1—1,2 млрд.

Спраўдзіць амбіцыёзныя пляны ня ўдастца. Год таму спэцыялісты скептычна ставіліся да заяўленай дзеянасці, прагнавалі праблемы на некаторых асноўных напрамках — Лапцінскай Амэрыкі, Кітаю.

Перамовы з самым буйным пакупніком — Кітаем — доўжацца з восені. Увесну на сустрэчу прадстаўнікоў пайшло ўсяго некалькі хвілінаў: беларускі бок заявіў пра падвышэнне цэнаў на \$40 за

тону, кітайскі — пра жаданье паменшыць яе на \$20. У выніку, Кітай пачаў купляць угнаенны ў Канадзе, заключыўшы дамову і на 2007 год. Съледам за суседзямі патрабаваць зьніжэныя кошту на \$20 за тону пачалі індыцы.

Але сарваныя перамовы зь першым пакупніком — праблема другасная. «Беларуськалій» увогуле ня мае рынкаў збыту. Стварэнне асабістага паўнавартаснага сеціва збыту патрабуе ня толькі вялікіх сродкаў, але і кваліфікаваных кадраў, пэўнага тэрміну для стварэння інтэрнацыональных філіяў.

Самаўпэўненасць вышэйшых чыноўнікаў ужо прывяла краіну да крытычнай ситуацыі. Гэта толькі на першы погляд пацярпеў Салігорск. Спыненыне аднаго з асноўных здабытчыкаў валюты для ўсёй краіны ня можа не адлюстравацца на яе эканамічным становішчы. За кошт валютных паступленьняў падтрымліваецца курс беларускага рубля, стрымліваеца рост цэнаў. Высокарэнтабельныя прадпрыемствы фінансуюць стратыя, а іх у Беларусі траціна. Акрамя гэтага, бюджет не атрымлівае вялікіх падаткаў, якія ідуць на сацыяльныя мэты.

Аптымізму бракуе яшчэ і таму, што беларускі віц-прэм'ер адзначыў аб'ектыўныя прычыны падвышэння кошту на ўгнаені — падарожаныне нафты і газу. «Прадпрыемства энэргаёмістасе і ня можа працаўцаць сабе на страту, каб мець магчымасць аднаўлення асноўных фондаў», — адзначыў В.Сямашка на пачатку траўня. Гэта дае падставы меркаваць, што ў выніку няўдалых перамоваў з Расеяй у газавым пытанні «Беларуськалій» сутыкненца зь яшчэ адной патаўшчыцай.

Тацяна Гацурা

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

«Беллегпрам» патрабуе сумленнай гульні

Для падтрымкі маларэнтабэльнай галіны ўводзяцца маркіроўка абутку і абмежаваньні асартымэнту сэканд-хэндаў.

У Беларусі штогод вырабляецца 7,5 млн пароў абутку. Колькі пры гэтым увозяць «левага» тавару праз мяжу з Расеяй — невядома. Каб кантроліраваць гэтую галіну, Саўмін выдаў пастанову, згодна з якой з 1 сінегня ўесь абутак мусіць быць маркіраваны. Паводле словаў Эдуарда Нарышкіна, старшыні канцэрну «Беллегпрам», гэтыя зъмены былі ўзгодненыя з прадпрымальнікамі і не паўплывалі на рынок. «Праз мяжу з Расеяй увозіцца ня толькі расейскі абутак, а шмат іншага, у тым ліку і з Кітаю, — заявіў на прэс-канфэрэнцыі, прысьвеченай Дню работніка лёгкай прамысловасці, Эдуард Нарышкін. — Дык сплачваіце пошліны, як за кітайскі. Мы патрабуем сумленнай гульні».

Акрамя гэтага, у падтрымку лёгкай прамысловасці рыхтуеца шэраг указаў прэзыдэнта. Адзін з іх, «Аб эксперыментэнце ў скурна-абутковай прамысловасці», прадугледжвае вызваленіне

ад ПДВ, бязмытны ўвоз абсталявання і адтэрміноўку ад сплаты ПДВ за сырэвіну на 60 дзён. Таксама ўказам мусіць быць замацавана патрабаванне ад мясцовых уладаў населеных пунктаў з 50-тысячным (і болей) насельніцтвам знайсці памяшканье пад магазын абутку канцэрну «Беллегпрам». «Шукаем магазын, каб арэндаваць. Называюць плату 11 зўра; тое прыбавілі, гэтае — на выхадзе выходитць 30 зўра за мэтар. Трэба падтрымліваць свайго вытворцу. Мы ж не патрабуем, каб не было іншых прадаўцоў у горадзе. Няхай яны гандлююць побач, але ж дайдзе і нам працаваць», — растлумачыў сп. Нарышкін.

Нагадаем, што з 17 чэрвеня ўступіла ў сілу яшчэ адна пастанова Саўміну, якая мае зыніці асартымэнт «сэканд-хэндаў». Продажу не падлягаюць прадметы асабістай гігіні, нацеліва швейнае і трыватажнае, панчохі-шкарпеткі, прадметы жаночага

туалету, тавары для немаўлят, пасъцельная бялізна, цацкі і інш. «У выніку перасльеду «сэканд-хэндаў», падніцца мытаў рэчы ўжо падаражэлі ў 2—3 разы, — скардзіцца ўладальніца менскага магазыну Ларыса. — Пасъля абмежаваньня асартымэнту ўвогуле ня ведаю, ці рэнтабэльна будзе займацца гэтым бізнесам. Гэта робіцца ня дзеля простых людзей, іх праста хочуць прымусіць купляць беларускую прадукцыю. Забарона продажу патрыманай пасъцельнай бялізны супярэчыць цывізізацыйному розуму, яе выкарыстоўваюць і ў больніцах, і ў гатэлях, і ў щыгніках».

На пытанье «НН», ці не лабіруе «Беллегпрам» свае інтарэсы праз саўмін, сп. Нарышкін адказаў вельмі сыціла: «Мы нічога не лабіруем. Каначне, калі спыталі пра нашыя меркаваньні, мы былі дзвівома рукамі «за»... Хопіць насіць вонратку замежных грамадзян. Трэба мець нацыянальны гонар».

Мець гонар — гэта добра. Было б добра, каб яшчэ мелі чым ганарыцца.

Тапчына Ганура

Суд сёньня галаўнейшы
Пачалося высыленьне выдавецтва
«Беларуская Энцыклапедыя».

Будынак на вул. Акадэмічнай, які заснавальнік выдавецтва Пятрусь Броўка ўзводзіў адмыслова для энцыклапедычнай работы, аддаюць Менскаму гарадскому гаспадарчаму суду.

Выдавецтву прадракаюць хуткі скон: паўгоду таму ў паўтара разу скарацілася колькасць рэдактараў — ціпер іх там менш за сотню на ўсе аддзелы. Гісторык Віталь Скалабан, які адпрацаваў у выдавецтве 23 гады, ставіцца да чутак спакойна: «Усё мае свой пачатак і канец». Скалабан пачаў пісаць артыкулы для энцыклапедыі яшчэ студэнтам-трэцікурснікам Ленінградскага дзяржаўнага ўніверситету, прывёў яго ў «БелЭн» Вадзім Круталевіч. «Самае галоўнае, — пекракананы гісторык, — што выдавецтва пасыпела выдаць 18-томную «Беларускую энцыклапедыю». На жаль, гэта мала хто ацаніў належным чынам».

AB

Для гарачых дзён

Чытачы «НН» прапанавалі вырабіць майкі (цішоткі) да стагодзьдзя газэты. Як паведамілі ініцыятары, папярэдня замовы прымаюцца на e-mail:
zamova2006@tut.by.
 Пазначаць трэба імя, контакт (мэйл ці тэлефон), колькасць і памер. Каштаваць такая саколка будзе 15 тыс. рублёў.

У свой час
**Эдвард
Вайніловіч
Магдалена
Радзівіл
Васіль Быкаў**

ахвяравалі на «Нашу Ніву»

з пачатку 2006 году
газэта атрымала
5000 ахвяраваньняў
з усіх куткоў Беларусі.
Дзякую!

Каб штотыдзень атрымліваць газэту, дасылайце адресы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распайсюджваць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адресы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84

e-mail: dastauka@tut.by

паштовы адрас: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газеты ахвяраваньне з разылку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досьць для выхаду і даставкі газеты. У блинику банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва пазначайце ваш адрас, у tym ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забясьпечаць выхад газеты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забясьпечаць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

На які рахунак пералічаць гроши?

Ахвяраваньне можна перавесыці ў любым аддзяленні банку, на любой попшце. Улічыце, што пры пераказваньні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай праз «Беларусбанк» працэнту не бяруць.

На банкаўскай квітанцы ў графе «Від плацяжа» трэба пазначыць:

«Ахвяраваньне». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Мясцовы фонд выданьня газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваньне банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанка», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальnika» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое саме трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Ці трэба павторна дасылаць адрасы ў Рэдакцыю?

Не, аднойчы даслаўшы, больш ня трэба (калі вы рэгулярна атрымліваеце газэту). Тады досьць не забывацца рэгулярна пералічаць ахвяраваньні.

• • • • • • • • • •

**Хто дасылаў
ахвяраваньні,
але не паведаміў
адрасу**

Прабачце, што газэта прыйшла вам запознена. Реч у tym, што вы пераказалі ахвяраваньне, але не паведамілі Рэдакцыі адрасу адразу. Квіток ахвяраваньня трапляе да нас праз 5—10, а часам і болей дзён.

• • • • • • • • •

Просім падпісчыкаў
«НН»

**разборліва
пазначаць
нумары
кватэраў
на паштовых
скрынках.**

Дзякую!

• • • • • • • • •

**Вельмі просім
чытачоў, якія ад
Новага году
чытаюць «НН» у
Інтэрнэце, а не на
паперы, таксама
дасылаць прыватныя
ахвяраваньні з
разылку 6000 на
месец з пазнакай:
«за Інтэрнэт». Бяз
збору грошай газэце
не захаваць якасьці.**

Шчыры дзякую за ахвяраваньні

Але Г., Тамары Т., К.М., Людміле М., Галіне Т., Аўгену К., Эрнэсту Г., І.Ц., Жаныне П., Янку К., Ірыне З., В.Г., Іне К., Э.К., Ю.В., Тацянэ К., Святлане Б., Рэгіне Б., А.А., Л.І., Аляксандру С., Аляўціне В., Уладзімеру В., Барысу М., Д.К., В.П., В.Г., Р.Н., Віктару Д., С.О., Фёдару П., Валеру І., Л.К., Надзеі П., Міхаілу і Тацянэ П., Х., Ларысе С., Рыгору Р., Эдуарду К., Паўлу Ч., Святлане Ш., Г.З., В.В., Вікторыі М. зь Менску.

С.А., Міхаілу Г. зь Берасьця.

А.Д. зь Берасьцейскай вобласці.

Канстанціну С. зь Віцебску.

Віталю Ц. са Жлобіна.

Валеру Г., А.М., Марыі Б. з Гомелю.

Сяргею У. з Бабруйску.

Уладзіславу Х. з Верхнядзвінску.

Мікалаю Н. з Салігорску.

Ігару К., Зымітру Ж. з Воршы.

Анатолію М. з Новалукомлю.

Аляксандру ІІІ. з Жодзіна.

Дзянісю Ч. з Мастоў.

Мікалаю В. з Пружанскага раёну.

Валянціне Р. з Рагачоўскага раёну.

Юр'ю П. з Магілёва.

Уладзімеру В., Г.К., Юр'ю Г. з Горадні.

Мікалаю Ч. з Наваполацку.

Мікалаю Н. з Барані.

Уладзімеру Д. з Мазыра.

Рэгіне Д. з Барысава.

Андрэю Д. з Менскага раёну.

Мікалаю І. з Лунінецкага раёну.

А.А. з Палацку.

Сяргею Г., Валеру П. з Баранавічаў.

Асобныя дзядзькі інсталявалі себе крутую стралілку «Battlefield 2006» — і цешацца. Піша **Аляксандар Класкоўскі**.

Калі б улада хацела зрабіць нейкі мэсыдж, намякнучь на магчымасць грамадзкага дыялёгу дзеля абароны незалежнасці, дык цяжка прыдумаць зручнейшую нагоду, чым як цырымонія адкрыцця «дъямента ведаў». У кантэксце разаг пра духоўную спадчыну, нацыянальны гонар, акурат бы й згадаць Скарину, Каліноўскага, Багушэвіча, Купалу... Але мы пачулі, што сымбалі нашага народу — Ленін і Сталін. Вось і адказ тым, хто ўжо гатовы быў становіцца ў шыхт з намэнклатурай дзеля абароны сувэрэнітэту ад хцівага Крамля. І хто парадуноўваў айчыннага правадыра з тым самым Сталіным — маўляў, як прыпякло, дык і «бацька народаў» зъянрнуўся да гістарычных фігураў кшталту князя Аляксандра Неўскага.

Аднак жа, бач ты, узвышэньнем князя Кастуся Астроскага ў нас пакуль што й ня пахне! Кіраўніцтву, бадай, не настолькі прыпякло, як можна падумашь, беручы на веру наўрад ці спонтанная выпекі інфармацыі пра «паніку ў вярхох». Любой дэфіцитнай каштоўнасцю лёгка спэкуляваць. Тым болей — такой звышкаштоўнасцю, як незалежнасць краіны. Вось і спэкулююць.

Між тым аўтарытэтныя маскоўскія палітолягі сведчаць, што плянаў восенійскага аб'яднальнага рэфэрэндуму ў Масквы й блізка няма. І робяць выснову, што ўсё гэта менскія піяраўскія штучкі.

Каму выгадна лятэнтна падаграваць пытаныне пра пагрозу незалежнасці? (Гэтай пагрозы нельга адмаўляць, але ж варта ацэньваць яе адэкватна.)

Відавочна, што такія жарсыці ліоюць ваду на млын тутэйшай улады. Для

яе тузаніна на газавай глебе сталася нагодай, каб надаць сабе герайчнасці, падрыхтаваць абыватала да магчымага засягвання паясоў, трохі папалохаць Москву, каб ня так задзірала цэны... Ды яшчэ й зьбіць з панталыку ўнутраных апанэнтаў! Прычым выглядае на тое, што частка апазыцыйных дзеячаў ахвотна падхоплівае гульню. І вось ужо зьбіраюць подпісы, каб іншыя лідэры «вялікай восемкі» ня ехалі ў Пецярбург да экспансіяніста Пуціна, пакуль не адрачэцца ад плянаў паглынання Беларусі (лічы, саміт ужо тарпэдавалі!). Ці, адсунуўши

ў бок астатніх клопат, дзяйбуць Захаду, каб давёў крамлёўскуму гаспадару, што ў Беларусі, «краіне, дзе няма дэмакратычных працэдураў», ня можа быць і рэфэрэндуму, прызнаванага дэмакратычнымі дзяржавамі. А што, пры захаваныні працэдураў можна здаваць краіну? Бясконцае жанглюванье тэзамі пра дэмакратыю і незалежнасць, мусіць, канчатковая заблытала нашых змагароў... Зь іншага боку, аўтаматычны кансансус апазыцыі ў пытаныні пра сувэрэнітэт трохі маскуе той яе раскол, які набывае ўжо рысы

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

систэмнага крызісу. Нарэшце, пераважна віртуальнае шчыраваньне апанэнтага рэжыму на ніве абароны незалежнасці нібыта апрыёры апраўдвае наступныя паразы на ўнутраным палітычным фронце. Напрыклад, на мясцовых выбарах. Маўляў, не да іх было: бараніл ж самае съвятое!

Карацей, выглядае на тое, што ў розных лягерах карыстаеща папулярнасцю адна й тая ж максима: «Вайна ўсё съпіша».

Хоць насамрэч некаторыя дарослыя дзядзькі праста інсталявалі сабе стралялку «Battlefield 2006» (вольны пераклад: «Мачы імпэрыю!») — і цешаща.

«Абараняйце незалежнасць у іншым месцы».
Акцыя пратэсту ля расейскага пасольства ў Менску скончылася жорсткімі затрыманнямі.

Восьмы цуд съвету

Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Інфармацыя з адкрыцця новага будынку Нацбібліятэку выклікала жаданьне хутчай паехаць на ст.м. «Усход», каб замовіць як мінімум тры кнігі. 1. «Расстрэльная каманда». «...пстрыгчка клявішы скроўвае замову ў электронны мозак, які, выдаткаваўшы долпо хвілі, — гэтак «Саўбелка» апісвае дзеяньяне бібліятчнага пэрспертуўм-мобіле, — аддае каманду аўтамату... Ледзь чуваць гул вазка, які плыве з-пад столі і съведчыць аб tym, што замова выкананая... Вы бераце вашу кніжку і пагружаецца ў съвет новых ведаў...»

Цікава, як адрэагуе гэты цудоўны аўтамат, калі закінуць у яго замову кнігі «Расстрэльная каманда» або «Слуханы ў Эўрапарлямэнце аб зынкільных у Беларусі». Мяркую, што той вазок адразу прыпыне з позвай — зьявіцца ў суд, каб адказаць паводле строгасці закону за брыдкую лаянку ў жаночай прыбіральні бібліятэкі.

2. «Валодзя і гусі» Зоі Вакрасенскай. Усе выданыні. Ягоная фраза пра тое, што на працягу жыцця ён сустракаў трэ разныя трактоўкі інфармацыі аб кіраўніках СССР — спачатку праўда, потым 80 адсоткаў праўды і цяпер амаль татальнай хлуснія, — проста інтыргуе.

Упэўнены: першай друкаванай крыніцай інфармацыі аб савецкіх правадырах для АРЛ, як і для ўсіх савецкіх людзей, былі папулярныя маленькія апаняданыя кшталту кніжкі «Валодзя і гусі». На яе старонках будучы правадыр сусъветнага пралетарыяту мужна абараняў кнігі, якія пёс ад сястры, ад атакі свойскага птаства. Цяжка ўяўіць, што напрыканцы 90-х улобёнаму

гаранту паправак у Канстытуцыю трапіла на вочы інтэрпрэтацыя таго апанядання, дзе захавалася толькі 80% праўды: Валодзя тут нёс не макулятуру, а, скажам, пустую бутэльку з-пад піва «Синебрюховъ» на пункт прыёму шклатары, якую намагаліся адбараць бамжы-канкурэнты. Нарэшце, зэніт інсынуацыі — сучасная інтэрпрэтацыя твору Вакрасенскай: на гусі прычапіліся да Валодзі, а Вова да гусей. Усё таму, што сапраўднае прозывішча яго бацькі — Панікоўскі.

3. «Эстэтычны слоўнік».
«Алмаз», «алмаз», «алмаз»... Штохвіліны чулася зь «яшчыка» ў рэпартажах з адкрыцця кнігасховішча. Які алмаз?

Архітэктурны цуд усе, каго прынаміс ведаю, называюць «чупа-тупіс» або «стакан». Дажыліся — акрамя канфлікту палітычных забабонаў, беларусы блізкія да канфрантацыі эстэтычных густаў!

Каб не палярызоўваць грамадзтва яшчэ і ў гэтай сферы — трэба будучыя архітэктурныя візытоўкі рэжыму будаваць зь відавочнай алегорыяй на нейкі прадмет, які падабаецца ўсёй нацы.

Напрыклад, тэлевізійная вежа ў форме вялікага пашпартта РБ з гадавой шэнгенскай візай і г.д. Інакш хочацца толькі малица, каб наступны шэдэўр бацькаўскай архітэктуры, спартовы комплекс Менск-Арэна, не выглядаў, як конусападобны будынак съветла-карычневага колеру зь няяснымі формамі, які «Саўбелка», натуральна, абзваве «новай пірамідай Хэопса», а простыя людзі...

Ці трэба бараніць Лукашэнку ад Расеі

І чаму мы, быць можа, будзем яго бараніць. Піша ў «Gazecie Wyborczej» па прыезьдзе зь Беларусі **Леапольд Унгер**.

Лукашэнка як кіраўнік сувэрэннай Беларусі ў выпадку эканамічнай супольнасці з Расеяй захоўвае ўладу без гаспадарчых стратаў, але як кіраўнік адной з расейскіх губэрняў губляе ўсё — і ўладу, і прывілеі. Можа, варта абараніць дыктатара? Калі ў сакавіку 1995-га Аляксандар Лукашэнка, прэзыдэнт Беларусі,

наведаў Брусяль, навязваючы свой першы контакт з Захадам, найбольшое ўражаньне, як ён сам мне прызнаўся, на яго зрабіла сустрэча з каралём Бэльгіі. Прайшло 11 гадоў, у Бэльгіі ўжо іншы кароль, а Лукашэнка застаўся пры сваёй пасадзе, хоць з новым сувэрэнам сустрэца ўжо ня можа, бо кіраўніку Беларусі забаронена ўжжджаць на тэрыторыю Эўразыю. А мне забаронена ўжжджаць на тэрыторыю Рассейскай Фэдэрацыі. Але не на тэрыторыю Беларусі. Адмыслоўцаў зь Менску гэта вельмі

дзівіла, бо яны перакананыя, што беларускія і расейскія службы працуюць сінхронна і што беларуская заходняя мяжа — гэта ўсё адно што расейская, таму ў сталіцу Беларусі мянэ ўпусыцца ня мусілі. Такім чынам, мая прысутнасць на арганізаванай Польскім інстытутам у Менску міжнароднай канфэрэнцыі, прысьвечанай стагодзьдзю зь дня нараджэння ў Менску Ежы Гедройца, стала бяспрэчным доказам сувэрэннасці Беларусі. Галоўны тэзіс маіх культоарных суразмоўцаў — «усё, што заўгодна,

Краіна бяспамятных

Палітычны прагматызм і «ідэю Айчыны» няможна ставіць вышэй за маральныя прынцыпы і «ідэю свабоды». Піша **Сяргей Сіньковіч** на сайце bellintellectuals.com.

Знаны палітоляг, аналітык, палітэхноляг, публіцыст, гісторык і літаратуразнаўца Аляксандар Фядута апублікаваў нядаўна дужа цікавы артыкул «Краіна глухіх. Айчына ў небясьпецы!» («НН», №22). Асноўная тэза гэтага твору даволі простая: *калі айчына ў небясьпецы, мы мусім забыцца пра ўсё, што было ў мінулым, і стаць пад адны штандары з быўлымі апанэнтамі і ворагамі*. У гэтым разе маецца наўвеце наступнае: перад пагрозай небясьпекі апішлюс Беларусі Расеяй нам (то бок апазыцыйнай частцы беларускага грамадзтва) прапаноўваецца стаць пад адны штандары разам з сп.Лукашэнкам. Тут праглядаецца прынцып: «вораг майго ворага — мой сябрана». У ім

няма нічога новага, што магло б прыцягнуць асобную ўвагу. Сам прынцып стары як сьвет, аднак цікавы той аргумэнт, які прапаноўвае знаны палітоляг і літаратуразнаўца. Дык што гэта за аргумэнт? Аналітык Фядута ў якасці аргумэнту выбраў *гістарычную аналёгію*... з Сталіным. Маўляў, калі Гітлер напаў на сталінскі СССР, дык народ паўстаў на абарону ня Сталіна, а Айчыны. Разам з тым «бацька народаў» разумеў, што выйграць вайну, працягваючы бясконцыя рэпрэсіі, немагчыма (такая систэма ня здольная процістаяць небясьпецы звонку), таму ён прытармазіў рэпрэсіі махавік, даўшы людзям трошкі свабоды і дазволіўшы ім быць больш ініцыятыўнымі і незалежнымі. Калі для будаўніцтва «камуністычнай будучыні» можна было цалкам здаволіцца страхам рэпрэсіяў, разбяўленым рэвалюцыйным энтузіязмам, то каб сабраць усе рэсурсы для процістаянья вонкаваму агрэсару, гэтага было ўжо недастаткова. Патрэбны былі больш трывалыя падмуркі: культура,

гісторыя і рэлігія, то бок тое, што месцыць у сабе крыніцу жыцьцёвой энэргіі. Сталін узnavіў некаторыя нацыянальныя сымбалі, заклікаў на дапамогу яшчэ ня ўшчэнт зыншчаную царкву і т.п. Фядута: «*Дарэчы, Сталін гэта зразумеў. У першыя дні паразаў ён і царкву вырашыў адрадзіць, і ціск на культуру стаў трохі менишы. Так, не крытычна, — але ўсё-такі было*». От і наш «бацька» таксама так зробіць, мяркую палітоляг і публіцыст Фядута: «*Давядзеца «ворагаў народу» выпускаць з турмаў і гета, дазваляць газэты і сайты*». «Бацька» разумее, што лепей даць трошкі вальней уздыхнуць апазыцыі, дазволіць колькі сайтаў, чым ісці на сымяротную рызыку поўнай страты ўлады.

Лёгіка падаеца бездакорнай. Аднак калі падумаць трохі болей часу, чым тое неабходна, каб дачытаць Фядутаў тэкст да канца, дык можна ўзгадаць, чым скончылася гісторыя пад назівай «идет война народная, священная война». Калі ў літаратуразнаўцы Фядуты ня ўсё ў парадку з

нават Лукашэнка, — лепш, чым Рәсея». Калі і ёсьць згода на эвэнтуальную інтэграцыю сувэрэннай Беларусі ў сфэру эканамічнага ўплыву Рәсеi (гэта вельмі добры бізнес-праект), то ніводзін чалавек, з Лукашэнкам на чале, не пагаджаецца на «ўваход Рәсеi ў склад Рәсейскай Фэдэрэцыі». Кожны, зразумела, з сваіх прычынаў. Лукашэнка як кіраўнік сувэрэннай Беларусі ў выпадку эканамічнай судружнасці з Рәсейяй захоўвае ўладу без гаспадарчых стратаў, але як кіраўнік адной з расейскіх губерняў губляе ўсё — і ўладу, і прывілеі. Для дэмакратычнай апазыцыі далучэнне Беларусі да расейскай дзяржавы азначае канец адраджэння свабоднай нацыянальнай съядомасці беларусаў, якія прагнуть дэмакратыі і незалежнасці, але паміж сабою дагэтуль размаўляюць зболышага па-расейску. Як ня трапіць у абдымкі да Пущіна, для якога, паводле меркавання маіх

гістарычнай памяцьцю, то варта
нагадаць, што як толькі Сталін зноў
набыў пачуцьце сілы, то першай і
галоўнай задачай стала зынішчэнне
свабоды, прыдбанай коштам такіх
агромністых і часта бессэнсоўных
ахвяраў, зынішчэнне ледзь
узноўленага пачуцьця ўласнае
годнасці. Рэпрэсійная машина
мусіла была запрацаваць з новай
сляй, каб адразу стала ясна, што ў
доме адзін гаспадар, адзін «бацька
народаў», адзін «бацька» і што вайна
была выйграная толькі дзякуючы Яго
ратнаму генію, Яго волі і Яго
мудрасці.

У некаторым сэнсе можна сказаць,
што і ў гісторыка Фядуты ёсьць
гістарычнае чуцьце. Яго аналёгія ў
вышэйшай ступені дарэчная і
дакладная. З кім жа яшчэ
параўноўваць Лукашэнку, калі не са
Сталінным?

Гістарычна амнезія — хвароба, якая ўразіла нашае грамадзтва і якая мела фатальныя наступстввы для ледзь абазначанага дэмакратычнага развіцця Беларусі. Свабода, што літаральна звалілася зь неба, закружыла галаву шматлікім разумным і адoranым людзям, да ліку каторых, бессумнеўна, належыць і Аляксандар Фядута. Аднак галавакружэньне стала прычынай таго, што была забытая адна

суразмоўцаў, Беларусь ёсьць апошнім даступным кавалкам постсавецкай тэрыторыі, пасыль «страты» Украіны і Грузіі, а значыць, і апошнім, здабытым гвалтам ці газавым шантажом, шанцам рэканкісты — адбудовы імпэрый? Перрабольшваем? Чаму ж? Пуцін першы постсавецкі кіраўнік Расеі, які адкрыта прызнаў, што распад СССР — гэта «найвялікшая геапалітычная трагедыя XX стагодзьдзя».

Захад, кажуць суразмоўцы, мусіць паставіцца да гэтага сур’ёзна. На думку дэмакратаў зь Менску, забараніць купцы беларускіх «намэнклатуршчыкаў» падарожнічаць у Эўропу ці заблякаваць іх заходнія (трэба прызнаць, умела схаваныя) рахункі — някепскі заход, але гэта несур’ёзна. Патрэбныя рапушчыя крокі, і перадусім рэальныя эканамічныя санкцыі. Яны патрабуюць, каб заходнія краіны

шаблённа ісъціна: свабода заўжды ёсьць адказнасцю, а адказнасць непарыўна звязаная з маральнымі прынцыпамі, парушэнне каторых непазыбежна прыводзіць да наступстваў, праўз якія потым даводзіцца шкадаваць.

Калі «палітычны прагматызм» (як гэта было ў 1994 годзе) ці «ідэя Айчыны» (як гэта бачым зараз) ставяцца вышэй маральных прынцыпаў — асобы як найвышэйшай каптгутунасці і звязаных зь ёю ідэяў свабоды, годнасці і гонару, — то становіцца мажлівай такая зьява, як сталінізм ва ўсіх ягоных варыянтах і мадыфікацыях.

Гісторыя не даруе памылак, асабліва памылак, звязаных з маральнай неразборлівасцю і кампрамісамі з уласным сумленьнем. Цана, што плаціцца за гэтыя памылкі, — гэта чалавечыя жыцьці, лёсы цэлых пакаленняў.

Аўтарытарныя і таталітарныя тэндэнцыі заўсёды буйна квітнеюць на глебе страты гістарычнай памяці, занядбаныя культурных каранёў і недахопу маральных і інтэлектуальных слаў у якім-кольвеck грамадзстве. Таму даводзіцца, як гэта ні сумна, канстатаваць: складзены ў Беларусі рэжым у гэтым сэнсе цалкам заканамерны. Праблема

вырашылі лёс прыгнечанай Беларусі на ўжо блізкім спатканыні G7 (так у тэксце. — **Рэд.**) з Пуціным у Пецярбургу.

Ідэя, на першы погляд, лягічная, бо справа нібыта датычыць усye Эўропы. Але гэта таксама несур'ёзна. Улада Пуціна сілкуеца паловай сусъветных запасаў газу, і ён не расчуліцца, а адкажа спажыўцам свайго газу так, як і tym журналістам, што крытыкавалі ціск свабоды прэсы ў Рәсей: «У мяне іншое меркаванье».

Аляксандар Мілінкевіч, лідэр беларускай апазыцыі, парапаўнаў імпэрская расейская амбіцыі з аншлюсам, то бок з «уваходам» Аўстрыі ў склад гітлераўской Германской імперии ў 1938 годзе. Французы кажуць, парапаўнанье не заўсёды праўда. Гэта так, але яно тлумачыць, чаму ж мы, быць можа, будзем змушаныя бараніць Лукашэнку. Парадокс? Вядома. Гісторыя любіць парадоксы.

аўтарытаратызу — гэта ў першую чаргу праблема гістарычнай і культурнай самасвядомасці і маральнай сталасці, і толькі ў другую — эканамічная, палітычная і г.д. Ці здолеет Беларусь стаць на шлях дэмакратычнага ўсходу? Ад таго, ці паднялося грамадзтва на неабходны ўзровень маральный съпеласці, ці знайдзе яно ў сабе сілы ўзнавіць перарваную на доўгія два стагодзьдзі «повязь часоў».

«НН» з радасцю друкуе
ў газэце і на сایце www.nn.by
чытацкія лісты, водгукі і
меркаваныні. З прычыны вялікага
аб'ёму пошты мы ня можам
пацьвярджаць атрыманье Вашых
лістоў, ня можам і вяртаць

неапуоліканыя матэрыялы.
Рэдакцыя пакідае за сабой права
рэдагаваць допісы. Лісты мусяць
быць падпісаныя, з пазнайкай адрасу.
Вы можаце дасылаць іх поштай,
электроннай поштай ці факсам.

Наш адрес:
a/c 537, 220050 Минск.
e-mail: nn@promedia.by.
Факс: (017) 284-73-29.

Тактыка падмяняе стратэгію

Удзел у мясцовых выбарах не павінен разъядноўваць апазыцыю і засланяць сабой акцыі грамадзянскага супраціву. Піша Юры Чавусаў.

Палітычныя партыі, што ўваходзяць у кааліцыю аб'яднаных дэмакратычных сілаў (АДС), актыўна ўключыліся ў працэс падрыхтоўкі да мясцовых выбараў. Выбары ў мясцовыя саветы папярэдне прызначаны на 14 студзеня 2007 г., то бок пачатак перадвыбарчай кампаніі прыпадае на каstryчнік 2006 г. **Агульнаўпрынятае меркаваныне, што апазыцыі варта браць удзел у гэтых выбараў.** Відавочна, што для партыйных структурэй на месцах і для кіраўніцтва партый мясцовыя выбары могуць стаць выратавальнym кругам, то бок рэальнай дзеянасці, якой можна будзе загрузіць актыўвістаў.

Гэта дазволіць скончыць пэрыяд нічоганерабленыя пасыля прэзыдэнцкіх выбараў, калі апазыцыю вінавацілі ў тым, што яна ня мае далейшага стратэгічнага пляну прыходу да ўлады.

Аднак удзел у мясцовых выбарах ня можа быць асноўным элемэнтам стратэгіі барацьбы за ўладу ў Беларусі. Упрыгожыць мясцовыя саветы, але пры гэтым не дасягнута пагадненія адносна агульной стратэгіі дэмакратычнай кааліцыі. Гэта можа прывесці да таго, што другасная кампанія ўдзелу ў мясцовых выбарах стане асноўнай задачай апазыцыі і сар-

ратызацыі Беларусі мясцовых выбары тут ня мэта, а сродак. **Удзел у мясцовых выбарах эфектуўны толькі як частка шырэйшага праекту, які быў бы скіраваны на злом рэжыму ў Беларусі.** Паколькі на цяперашні момант такога шырэйшага праекту няма (дакладней, ёсьць розныя яго варыянты, аनівоздзін з якіх не прымаеца ўсімі ў АДС як рэальны), тактычная задача ўдзелу ў мясцовых выбарах выходитць на першы плян. Існуе небяспека таго, што ўдзел у мясцовых выбарах — загадзя сказаны на паразу — стане галоўнай задачай апазыцыі на бліжэйшы пэрыяд. Гэта найхутчэй прывядзе да вяртання стратэгіі электаральнай барацьбы. У выніку АДС згубіць тыя дасягненні, якіх апазыцыя дамаглася падчас прэзыдэнцкіх выбараў 2006 году.

У цяперашні час палітычныя структуры рыхтуюцца да вырашэння тактычнай задачы свайго ўдзелу ў выбарах у мясцовыя саветы, але пры гэтым не дасягнута пагадненія адносна агульной стратэгіі дэмакратычнай кааліцыі. Гэта можа прывесці да таго, што другасная кампанія ўдзелу ў мясцовых выбарах стане асноўнай задачай апазыцыі і сар-

ве першачарговыя пляны прыходу да ўлады ў краіне прац акцыі негвалтоўнага грамадзянскага супраціву. У гэтым кантэксце ўдзел у мясцовых выбарах павінен разглядацца выключна як частка шырэйшага праекту прыходу да ўлады. Менавіта распрацоўка такога праекту — зараз асноўная задача апазыцыі, а зусім не ўзгадненіе фармату ўдзелу ў мясцовых выбарах.

Мясцовыя выбары могуць стаць кропкай кансалідацыі апазыцыі.

Адначасова варта адзначыць, што па пытанні ўдзелу ў мясцовых выбарах суб'екты дэмакратычнай міжпартийнай кааліцыі ня маюць рэзкіх, неўлагоджаных супяречнасцяў. Пазыцыі розных суб'ектаў кааліцыі грунтуюцца на прынцыпе шырокага ўдзелу ў мясцовых выбарах, адначасова прызнаеца маніпуляцыйны (несвабодны і несправядлівы) характар гэтых выбараў.

Мэтай ўдзелу ў выбарах ня можа быць заваяваныя найбольшай колькасці месцаў у мясцовыя саветах, мэтай мусіць быць іншы палітычны эффект — гэта прызнаеца ўсімі.

Такое становішча дазваляе меркаваць, што распрацоўка пляну ўдзелу ў выбарах у мясцовыя саветы, узгадненіе пазыцыі розных партый і рэгіональных лідэраў стане фактарам, які дапаможа пераадолець існыя зараз супяречнасці ў дэмакратычнай кааліцыі. **Мясцовыя выбары могуць стаць сродкам выхаду** кааліцыі з пасыльвы-барчага ўнутранага кризису. Абмеркаваныне тактычнай праблематыкі з адыходам ад пытання захопу ўлады ў краіне і пытання пра лідерства ў кааліцыі можа часова прыяднаць групоўкі, што супрацьстаяць у рамках АДС на платформе ўзгодненай пазыцыі па другасным пытанні мясцовых выбараў. Але адначасова гэта будзе азначаць падзеньне аўтарытэту гэтай кааліцыі як палітычнага суб'екту, бо найхутчэй новы лідар апазыцыі Мілінкевіч ня будзе актыўна ўцягнуты ў гэтыя працэсы. Мясцовыя выбары дапамогуць падняць падпісаны аўтарытэт партыяў, што ўваходзяць у кааліцыю, але яшчэ больш зъменіць аўтарытэт Мілінкевіча як прызнанага лідэра дэмакратычнай апазыцыі.

Хутчэй за ўсё, ўдзел у мясцовых выбарах без фармулёўкі адзінай стратэгіі АДС (альбо кампаніі «За Свабоду!») павысіць ролю палітычных партый, але стане крокам назад у парадунанні з кампаніяй выбараў прэзыдэнта. Малаверагодна, што нават пад радыкальнай палітызаванымі лёзунгамі мясцовыя выбары дазволяць мабілізаваць насельніцтва. Мясцовыя выбары самі па сабе ня стануть каталізаторам грамадзянскіх пратэстуў і ня зъменяць палітычнай сітуацыі ў краіне. Але як частка адзінай праграмы дзеяনняў яны могуць стаць адным з кроکаў па зъмененні сітуацыі. Калі такой праграмы ня будзе, то з кам-

паниі па мясцовых выбарах апазыцыя выйдзе ня толькі па-ранейшаму разъяднаная (альбо аб'яднаная толькі фармальна), але і без прызданага адзінага лідэра, як было да папярэдняга Кангрэсу дэмакратычных сілаў. Гэта недапушчальна.

Застаўца нівырапшнімі некаторыя пытаныні.

Такім чынам, АДС прынцыпова настроеныя браць удзел у мясцовых выбарах, байкот як варыянт пакуль не разглядаецца. Пры гэтым задача атрыманьня месцаў у саветах драгасная; галоўнай задачай ёсьць разгортванне інфармацыйнай кампаніі, праца з насельніцтвам. Але разам з супольнай згодай суб'ектаў АДС у прынцыповых пытанынях назіраеца шэраг разыходжаньняў у шэрагу тактычных аспектаў такога ўдзелу. У тым ліку гэта наступныя пытаныні:

— адзін кандыдат альбо некалькі кандыдатаў ад АДС могуць балітавацца ў адной акрузе, што можа быць падставай для выбарчага байкоту ў канкрэтнай акрузе (зняцьце кандыдата з ўласнай ініцыятывы) на знак пратэсту супраць фальсифікацыі;

— магчымасць удзелу лідэраў партый у выбарах;

— фармулёўка адзінай праграмы кандыдатаў АДС: арыентацыя на мясцовую праблемы, лякальная кампанія альбо арыентацыя на палітычныя праблемы, агульнанацыянальная кампанія;

— наколькі кампанія па выбарах у мясцовыя саветы мусіць быць працягам кампаніі дэмакратаў падчас прэзыдэнцкіх выбараў (выкарыстоўванье ўжо існых брэндаў, лёзунгаў, праграмных прапановаў).

Па ўсіх гэтых пытанынях існуе шырокі спектар думак як «за», так і «супраць». Цяпер яшчэ рана казаць пра цяперашнім выглядзе гэты праект гучыць даволі радыкальна і, канечне, ён будзе зьменены. Аднак ягонай прынцыповай якасцю

муляваньня такой канцэпцыі. Гэтыя два падыходы прэзентаваныя суб'ектамі АГП, (як найболыш незадаволенымі сваім месцам у мінулай кампаніі) з аднаго боку, і БНФ (як настроенымі на працяг кампаніі), з другога боку. Іншыя суб'екты кааліцыі хутчэй схільныя падтрымліваць пазыцыю АГП, арыентаваную на большае задавальненне інтарэсаў партый, якія ўваходзяць у кааліцыю. Зь іншага боку, праект БНФ хутчэй за ўсё будзе карыстацца падтрымкай былога адзінага кандыдата А.Мілінкевіча і найбольш арыентаваны на ўключэнне мясцовых выбараў у агульнанацыянальную стратэгію дэлегітымізацыі і дэстабілізацыі рэжыму Лукашэнкі.

Такім чынам, асноўныя рысы гэтих двух падыходаў:

— **«Праект АГП»:** працяг палітычнай кампаніі, пачатай прэзыдэнцкімі выбарамі; структурная апора на абласныя выканаўчыя камітэты АДС (былыя рэгіянальныя штабы Мілінкевіча); ідэалагічная апора на кампанію «За Свабоду!»; арыентацыя на падрыхтоўку падчас мясцовых выбараў масавай кампаніі грамадзянскага дзеяньня з палітычнымі і сацыяльна-еканамічнымі патрабаваніямі; вылучэнне ня менш за 165 кандыдатаў у абласныя і Менскі гарадзкі саветы праз збор ня менш чым 5000 подписаў за кожнага прэтэндента і правядзенне імі радыкальна палітызованай кампаніі; зняцьце з выбараў усіх кандыдатаў ад АДС з закікам галасаваць супраць усіх, пры гэтым на ўзроўні раённых, местачковых і сельскіх саветаў пытаныне пра зняцьце кандыдата вырашаеца асобна. У цяперашнім выглядзе гэты праект гучыць даволі радыкальна і, канечне, ён будзе зьменены. Аднак ягонай

ёсьць улучэнне мясцовых выбараў у кампанію па зьмене ўлады ў краіне, няхай нават стратэгія такой кампаніі пакуль незразумелая.

— **«Праект БНФ»:** не існуе ў якасці асобнага дакументу, але асноўныя ягоныя рысы былі агучаныя прадстаўнікамі АГП на круглым стале Нацыянальнага камітэту АДС «Кампанія мясцовых выбараў і агульнанацыянальная кампанія за перамены» 13 чэрвеня 2006 г.: большая аўтапомія мясцовых структураў і саміх кандыдатаў; магчымасць вылучэння некалькіх кандыдатаў ад розных партый АДС у межах адной акругі; прыярытэт лякальнага складніка плятформы кандыдата над агульнанацыянальнай палітычнай кампаніяй; прыцягненне да працы ў кампаніях новых людзей, што далучыліся да дэмакратаў падчас грамадзянскіх пратэстай вясны 2006 году; правядзенне напрадвесні мясцовых выбараў новага Кангрэсу дэмакратычных сілаў як дэмансстрацыйнага мерапрыемства і акцыі па мабілізацыі. У рамках гэтай канцэпцыі дапускаецца магчымасць атрыманьня асноўнім дэмакратамі дэпутацкага мандату. Прынцыповай якасцю гэтага праекту ёсьць ягонае пазыцыянаванье як новага юдзіナルнага праекту АДС, які павінен прыйсці на зъмену дамоўленасці часоў прэзыдэнцкіх выбараў.

Да пачатку чэрвеня канцэпцыя ўдзелу АДС у выбараў дэпутатаў мясцовых саветаў павінна быць прынята органамі кааліцыі. Хутчэй за ўсё, будзе сынтэзаваны нейкі кампрамісны варыянт, паколькі прынцыповых непераадольных супярэчнасцяў паміж праектамі з тэхнічнага гледзішча няма. Але ёсьць супярэчнасці палітычнага і стратэгічнага характару, і яны мо-

гуть перашкаджаць устойлівасці такога кампрамісу. **У першую чаргу выклікае спрэчкі пытаныне аб новым Кангрэсе дэмакратычных сілаў, абел пераглядзе рагшыння папярэдняга Кангрэсу і вызначыні статусу Мілінкевіча.** Скліканье новага кантрэсу (нават у старым складзе з кааптацияй новых палітычных суб'ектаў) — адна з стратэгічных задачаў АГП, а цяпер і ПКБ, а мясцовых выбараў могуць быць у гэтым сэнсе толькі нагодай для склікання Кангрэсу. Непазыбжным яблыкам разладу ў гэтым разе інноў можа быць пытаныне аб статусе Мілінкевіча, які мае адносна высокі (пакуль што) рэйтынг падтрымкі і папулярнасці сярод насельніцтва, але я ня мае дакладнага становішча ў структуры міжпартийнай кааліцыі.

Карацей, суб'екты кааліцыі маюць блізкія пазыцыі адносна самога ўдзелу ў мясцовых выбарах, але як толькі падчас дыскусіі закранаюцца пытаныні стратэгічнага характару — адразу ўсплываюць антаганістычныя інтарэсы.

Магчыма, плятформай для выпрацоўкі кампраміснага варыянту стане канцэпцыя двухузроўневай кампаніі, якая прапануе існаванье лякальных кааліціяў. Яна можа быць рэализаваная як у рамках прапановаў АГП, так і ў рамках канцэпцыі БНФ. У такім разе праводзіцца агульнанацыянальная палітызація кампаніі, а на ўзроўні канкрэтнай акругі ідзе звычайная перадвыбарчая праца канкрэтнага дэпутата. У гэтым разе асноўнай сілай беспасрэдна ў працэсе саміх мясцовых выбараў становіцца лякальныя кааліцыі ў рэгіёнах, якія ўжо пачалі ўтварацца. Менавіта ў такім фармаце былі эфектыўнымі дзеяніні дэмакратычных кандыдатаў падчас мясцовых выбараў 2003 году.

ЮЛІЯ ДАРАЦІКЕВІЧ

Вялікі кардынал

Ён дачакаўся ўсяго, акрамя візіту папы ў Беларусь.

Калі кардынал Казімер Сьвентак уз-началіў у 1991 г. Менска-Магілёўскую архідыяцэзію, у сталіцы дзеяйнічаў толькі адзін касцёл — на Кальварый. Сёння толькі ў Менску 10 каталіцкіх касцёлаў, а ў цэлай архідыяцэзіі — 96. Агулам у 4 дыяцэзіях Беларусі налічваецца 364 парафіі — да-статковая, каб кожны дзень цягам году наведаўца новую.

Кардынал Сьвентак нарадзіўся ў польскай шляхецкай сям'і (што моцна трymалася польскага патрыятызму) у мястечку Котвіч у Эстоніі.

У часе Першай сусветнай вайны сям'я эвакуявалася ўглыб Рәсей. Бацька загінуў у 1921 г. у баёх за Вільню. У 1922 г. сям'я пераехала ў Баранавічы, дзе будучы сывятар скончыў мяс-

цовую гімназію. Пасля заканчэння Вышэйшай духоўнай сэмінарыі імя Тамаша Аквінскага ў Пінску К. Сьвентак быў высьвечаны й стаў у 1939 г. вікарнем у Пружанах.

У верасьні 1939 г. ксяндза Казімера арыштавалі як «польскага шпіёна» й пасадзілі ў Берасцейскую турму. Седзячы ў камэры съядротнікаў, ён чув, як выводзілі на расстрэл вязняў з суседніх камэраў. Яго ад съмерці ўратаваў фашыстоўскі напад на СССР — Сьвентак вяртаецца да сваіх вернікаў у Пружаны.

Прыход саветаў азначаў для Сьвентака прынамсі турму. Ксёндз Казімер гэта разумеў, аднак усё адно застаўся ў Беларусі, а не ўцек на Захад. Пры канцы 1944 г. яго арыштавалі й прысудзілі да 10 гадоў пазбаўлення волі за «антысавецкую дзейнасць».

Гэты крыжовы шлях Сьвентак быў азначаны спэцыяльнай узнагародай

з рук папы Яна Паўла II «Съведка веры» («Fidei testis») у 2004 г. На пытаньне, як ён здолеў выжыць у ГУЛАГу, кардынал зазначыў: «Такое ж пытаньне задаў мне афіцэр КГБ, калі я выходзіў на свабоду. Я адказаў, што жыць — сваё даручыў Господу, і ён мяне зъярог».

Дакументальны фільм пра пэрышэты сівятарскага жыцця «Пастыр. Кардынал Казімер Сьвентак», зняты польскімі кінэматаграфістамі Паўлам Вольданам і Станіславам Кролякам, быў адзначаны Гран-пры на Міжнародным каталіцкім фэстывалі фільмаў і мультымэдія «Непакаліянаў-2003».

Ён вярнуўся з сталінскіх лягераў у 1954 г. і асеў у Пінску, ператварыўшы яго ў каталіцкі цэнтар Палесся. Тут, у Пінску, яго сустраку Караткевіч і кранальна апісаў у сваім эсэ «Званы ў прадоўнянях азёр».

У 1991 г. Сьвентак стаў арцыбіску-

рэакцыі

Не съпяшаймася перабольшваць

Асаблівае меркаванье гісторыка **Анатоля Сідарэвіча**.

Вялікі кардынал. Так называла «Наша Ніва» былога мэтрапаліта Менска-Магілёўскага Казімера Сьвёнтка. У парадынаныі з кім вялікі? Мы ня мелі нацыянальнай Рым-Каталіцкай Царквы. Грэка-Каталіцкай — таксама. У дакладным значэнні гэтага слова нацыянальныя каталіцкія цэрквы ў Беларусі нарадзіліся на пачатку 1990-х гг. Калі ва Ўкраіне я магу парапаць Ёсыфа Сыліпага з Андрэем Шаптыцкім, дык мэтрапаліта Сьвёнтка няма з кім парапоўнаваць.

Вялікі сам па сабе? Біскуп пакідае па сабе памяць або як аўтар, або як прапаведнік, або як святы. Як аўтар багаслоўскіх, гістарычных ці іншых дасыльданьняў і тэорый Казімер Сьвёнтак невядомы. Не ідзе пра яго слава і як пра казнадзея.

Ці святы яго эмінэнцыя, пакажа час. Падзвіжнікаў, съведкаў веры Каталіцкая Царква мела ў СССР

шмат. Да стакова нагадаць адну дэталь зь біографіі кардынала: калі ксяндза Казімера Сьвёнтка везлы *туды*, яго духаўніком быў яшчэ не кардынал, але ўжо галава нацыянальнай Царквы — Ёсыф Сыліпаг, які заступіў на пасадзе самога Андрэя Шаптыцкага.

Біскуп уваходзіць у гісторыю Царквы таксама як яе адміністратар, будаўнік.

Зраблю адступленыне. Калі пагартаць «ЛіМ» канца 1980-х — самага пачатку 1990-х гадоў, то недзе там можна знайсці артыкул, у якім я выказваў надзею і асьцярожную ўпэўненасць, што ў нас, як і ў іншых краінах, будзе свая Рым-Каталіцкая Царква са сваёй Канфэрэнцыяй біскупаў і нават са сваім кардыналам. Што давала мне падставу для такое надзеі і ўпэўненасці? Мянняўся грамадзка-палітычны клімат. Ня думаю, што справа будовы і адбудовы Царквы ішла б значна горш ці значна лепш, калі б папа

Працяг на старонцы 24.

ЮЛІЯ ДАРАДЖКЕВІЧ

Землякі пра біскупа Дзям'янку

Беларускі пісьменнік Генрых Далідовіч скончыў адну з Антоніем Дзям'янкам школу. Толькі значна раней. Бацькі Генрыха Вацлававіча былі знаёмыя зь сям'ёй Дзям'янкаў. Ад іх ён ведаў пра Антона як пра начытанага, разумнага хлопца: «Шмат чытаў, захапляўся літаратурай і гісторыяй, быў добра выхаваны малады чалавек». Рашэнне вывучыцца на съвтара было не выпадковае (Дзям'янкі былі шчырыя каталікі) і было сустэртае настаўнікамі без захаплення, аднак гэта не спыніла хлопца. «Ён меў моцны характар і волю да зьдзяйснення задуманага, і ні што яго не магло спыніць», — кажа Г.Далідовіч.

На съвяткаваныні 140-годзьдзя Дзераўнянскай школы сп.Далідовіч меў магчымасць некалькі гадзінай паразмаўляць зь земляком. Размова, як кожа пісьменнік, была прыемнай і ўтульнай: «Вельмі тактоўны, сціплы чалавек. Бездакорна размаўляе па-беларуску. Як пісьменнік, спадзяюся, што мы дачакаемся ад біскупа Дзям'янкі (на фота падчас урачыстасцяў Божага Цела 16 чэрвеня ў сталіцы) ня толькі рэлігійных твораў».

пам, у 1994-м — кардыналам. Першым кардыналам у Беларусі пасяля 1798 г., пасяля 196-гадовага перапынку. Біскупская служэньне на чале Менска-Магілёўскай дыяцэзіі Каталіцкага Царквы Сьвёнтак распачаў у веку 77 гадоў. У таякі гады многія біскупы, згодна з Кодэксам кананічнага права (кан.401, §1), першы раз падаюць Пантыфіку прашэнне аб адстайцы. Ксёндз Казімер жа распачаў надзвычай актыўную дзеянасць. Менавіта за часамі Сьвёнтка была адчыненая Міждыяцэзіяльная вышэйшая духоўная сэмінарыя ў Пінску (2001). Пры ім былі вызначаныя меншыя базылікі ў Горадні, Будславе й Пінску (1991—1996), адбылася каранація пудатворных абразоў Найсвяцейшай Панны Марыі ў Берасці, Лагішыне, Будславе й Горадні (1996—2005), а таксама ахвяраваны ў асьвячонкі папам абраз Імі Марыі Беззаганнай Зачатай у катэдральным касьцёле Менску (2005).

Адбудова касцельнага жыцця ў Беларусі пры кардыналу Сьвёнтку азначылася ў папаўненнем списку беларускіх святых. 13 чэрвеня 1999 г. Ян Павал II бэатыфікаваў 11 бела-

рускіх мучанікаў, а 5 сакавіка 2000 г. — 11 сясьцёр-назарэцянак з Наваградку.

Немалаважную ролю адыграў Касьцёл у гэтыя гады і ў нацыянальным адраджэнні Беларусі. 5 ліпеня 1992 г. была створаная мэтрапалітальная камісія па перакладзе літургічных тэкстаў і рэлігійнай літаратуры на беларускую мову. Кардынал Сьвёнтак, паляк з паходжаньня, сказаў ксяндзам весьці набажэнствы ў той мове, у якой хочуць вернікі. Дзякуючы гэтаму Касьцёл беларусізаваўся даволі імкліва. Дапамаглі гэтому й друкаваныя выданы: з 1994 г. выдаюцца часопісы «Дыялог», «Ave Maria», з 1995 г. — «Наша вера» і «Каталіцкія навіны».

Адной з сваіх запаветных мараў Сьвёнтак неаднакроць называў дачакацца візыту папы ў Беларусь. На жаль, пакуль ён узначальваў Касьцёл у Беларусі, гэтае мара так і ня зьдзейснілася: і Ян Павал II, і Бэнэдыкт XVI былі ў суседніх зь Беларусью краінах, але да нас так і не прыехалі праз супраціўленне праваслаўнай царквы.

Аркадзь Шанскі

Запісаў Сямён Печанко

Не съпяшаймася перабольшваць

Праця газеты № 23.

ўзьвёў на пасад мэтрапаліта Менска-Магілёўскага не пралата Казімера Сьвёнтка, а ягонага ў пэўным сэнсе папярэдніка — адміністратара Менскай дыяцэзіі біскупа Тадэвуша Кандрусеўчы. Але папа-паляк вырашыў паставіць на чале новаўтворанай мітраполіі паляка Сьвёнтка. На чале ж Гарадзенскай дыяцэзіі ён у тым самым 1991 годзе паставіў Аляксандра Кашкевіча, які паходзіць з падвіленскіх (скажам так) палякаў.

А цяпер цікаве пытаньне. Газэта піша, што кардынал Сьвёнтак беларусізаваў Царкву (Касыцёл пана нашаніўску).

Тады, у канцы 1980-х — самым пачатку 1990-х гадоў, вакол гэтага — беларусізацыі ці палянізацыі РКЦ у Беларусі — ішлі самыя зацягтыя спрэчкі. Знаходзіліся разумнікі, якія заклікалі аддзяліць Царкву ў Беларусі ад Ватыкану. І ў тым, што, нягледзячы на масавыя наклады польскамоўных малітойнікаў, друкаваных у Польшчы кірыліцаю, нягледзячы на прапольскую агітацыю і вывешваньне польскіх нацыянальных сцягоў у касыцёлах, нягледзячы на імпарт ксяндзоў з Польшчы, РКЦ у Беларусі ня стала філіяй Польськае Каталіцкае Царквы, мала заслугі духовенства і біскупаў у прыватнасці. У гэтым большая заслуга бальшавіцкае ўлады.

Так, бальшавіцкае ўлады. Па вайне бальшавікі ўжо не адкрывалі польскіх школаў у Беларусі. Закрываючы касыцёлы, яны ліквідавалі другі важны інструмент палянізацыі нашага насельніцтва. За трыццаць-сорак гадоў там, дзе не было касыцёлаў, вырасла, лічы, два пакаленіні, якія ня ведалі польскую мову. Калі ж ксяндзы пачалі ім прапаведаваць па-польску і раздаваць друкаваныя кірыліцаю малітойнікі, выявілася, што маладое і сярэднє пакаленіні ня толькі ня ведаюць, але і ня хочаюць ведаць польскую мову. Гэтак было не ў адной парафіі ў Заходній Беларусі. А што казаць пра Ўсходнюю Беларусь? Некаторыя ксяндзы тутэйшага «разыліvu» пачалі практикаваць адну

машу па-беларуску, а другую — па-польску. І яны пераканаліся, што па-польску моляцца толькі старыя, што польскамоўная Царква ў Беларусі ня мае будучыні.

Яшчэ адно адступлен'не. Русіфікацыю бальшавікі праводзілі праз дзяржаўную структуры, а не праз Праваслаўную Царкву. РПЦ, калі насталі спрыяльныя ўмовы, сутыкнулася зь цікавым фактам. Я называў гэту звязу «Маўклівая Царква». Езьдзячы ў Малкавічы Ганцавіцкага раёну і Ганцавічы, я бачыў ня толькі малалюднасць у тamtэйшых цэрквях па нядзелях (а моладзі і мужчын у гэтай малалюднасці яшчэ меней), але і тое, чаго не сустракаў у каталіцкіх храмах: народ, калі яму трэба съпяваць, маўчыць. І, можа, зь пятага ці шостага разу я зразумеў прычыну гэтае праўлы: народ не разумее мовы літургіі і не жадае яе вучыць. Я хацеў быў напісаць на гэтую тэму эсэ «Маўклівая Царква», але, дзякую Богу, своечасова ўбачыў, што гэтую звязу на прыкладзе родных Пружанаў апісала Раіса Жук-Грышкевіч.

Вось тут і параўноўвайце РПЦ з РКЦ. РКЦ своечасова перабудавалася, чым прывабіла не аднаго чалавека з праваслаўных сем'яў і нават этнічных рассейцаў. Трэба сказаць, што былі ў нас і ксяндзы, якія хацелі ўвесыці расейскамоўную службу, але нават тутэйшыя палякі і «палякі» палічылі гэтую ідэю бязглаздаю. РПЦ ж сваёй упартасцю (артадаксальнасцю гэта не назавеш) шмат людзей аддала і каталікам абодвух абрадуў, і пратэстантам, якія (гэта таксама факт) упартагаюць палітыку русіфікацыі вернікаў.

Такім чынам, мы робім выснову — заслуга мітрапаліта Сьвёнтка ў тым, што ён больш-менш рэальнай асаніў культурна-моўную сітуацыю ў Беларусі. Але беларусізацыя РКЦ не завершаная. У тых самых Ганцавічах я размаўляю з Сідарэвічамі лацінскага абраду на чысьцоткай беларускай мове, але вось пераступаюць мae Сідарэвічы парог касыцёлу і пачынаюць гаварыць пацеры па-польску. Бо ксёндз —

паляк. Кажуць, Пінская міждзяцэзійная вышэйшая духоўная сэмінарыя імя святога Тамаша Аквінскага, адноўленая клопатам кардынала, — цалкам беларуская ўстанова. Но калі і ў Ганцавічы прыедзе ксёндз-беларус, і мае родзічы засыпяваюць у касыцёле Наведзінаў Найсвяцейшай Дзевы Марыі па-беларуску?

Пра тое, што беларусізацыя Царквы не завершаная, съведчыц гісторыя дыяцэзійнай Гарадзенскай духоўнай сэмінарыі, якую біскуп Аляксандар Кашкевіч ператварыў быў у цыгадэль польскасці. Помніцца, у 1996 годзе з гэтага сэмінаріі аднаго клерыка адлічылі «за беларускі нацыяналізм». Юнак паехаў у Польшчу, там вывучыўся, стаў

Заслуга мітрапаліта Сьвёнтка ў тым, што ён рэалістычна аценіваў сітуацыю ў Беларусі.

манахам, а сваімі артыкуламі здабыў вядомасць у беларускіх інтэлектуальных колах. Цяпер ідзе пагудка, што манаху-«нацыяналісту» забаронена адпраўляць імшу і ўдзяляць святыя сакрамэнты на тэрыторыі ўсіх Беларусі...
І апошняе адступлен'не. Некалі «Наша Ніва», пішучы пра пахаваньне Васіля Быкава, вынесла ў «шапку» слова «Большы за Коласа». Так была выкарыстана мая заўвага, што на пахаваньне Быкава прыйшло больш людзей, чым на пахаваньне Якуба Коласа. Аднак маладыя рэдактары і аўтары «НН» не ўлічылі, колькі жыхароў было ў Менску ў 1956 і 2003 г., якія магчымасці мелі жыхары Пінску ці Астраўца дабраца да Менску ў 1956 і ў 2003 г. Нарэшце, яны не ўлічылі таго, што Васіль Быкаў «вырас на плячах» Якуба Коласа.

Гэтым я хачу сказаць, што звязы, падзеі і працэсы трэба разглядаць у канкрэтна-гістарычных абставінах. І ніколі ня трэба съпяшацца з высновамі. Бацька Час і маці Гісторыя могуць з нас пасъмляцца.

Анатоль Сідарэвіч

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Свята Божага Цела

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

16 чэрвень, на свята Найсвяцейшага Цела і Крыві Хрыста, галоўным праспектам сталіцы праішлі сотні католікаў з крыжамі й харугвамі. Урачыстасць пачалася а 9-й набажэнствам ля касьцёлу Св.Роха. Пасля працэсіі выйшла на праспект Скарны і тратуарамі скіравалася да Каstryчніцкай плошчы. Там адбылася супольная малітва. Пасля рушылі да касьцёлу Св.Сымона і Алены. Заключная станцыя адбылася каля Катэдры на плошчы Свабоды.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраўванага «Маладага фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

«Пэўна ж, пра гэты край Баршчэўскі ў «Шляхціцы Завальні» піша?» — запытвалі менчукі, прыяджаючы ў Сітна. Менавіта. Ды, шчыра сказаць, да часу мяне гэта абыходзіла: прачытаўши «Шляхціца...» яшчэ калісьці ў школе, лічыў, што казачны трымценьнік XIX стагодзьдзя — не чытво для сучаснага хрысьціяніна.

Але, калі томік Баршчэўскага прынёс мне Робэрт Багарад (той самы, які слухае радыё «Свабода» з пачатку вяшчання) і паказаў, што тут тройчы згадваеца Сітна, мне чыста дзеля ветлівасці давялося перагарнуць колькі старонак. І мой колішні стэрэатып як прыпічатала: «...Вось да чаго даводзіць п'янства і зухаватасць бязбожная!»

З фантастычнага аповеду яўна патыхала сіценскай рэальнасцю. Пачаў перачытваць — і перада мной раптоўна адкрылася добра вывучаная за дзесяць апошніх месяцаў карціна. Настрой тутэйшага насельніка, гэтак выяўна перададзены Баршчэўскім, і праз 150 гадоў застаўся той самы: «Жыхары гэтага краю, а менавіта Полацкага, Невельскага ды Себескага павету, спрадвеку пакутуючы, зусім зъмяніліся харектарам: на іх тварах заўсёды адбіты нейкі смутак і змрочная задумлівасць.

Адкрыцьцё
Шляхціца Завальні

У іх фантазіях увесь час блукаюць нядобрыя духі, якія служаць злымі панам, чараўнікам і ўсім непрыяцелям простага люду». Адразу пазнаеш зямлю, з якой 1000 гадоў таму пачалася Беларусь і якая ўжо ляе цяпер сабою цымнае дно. І, прыгледзеўшыся — а людцы мае! — бачыш, бачыш тых самых пачвараў, якія насялялі старонкі «Шляхціца Завальні». *Лесавікі*, п'янныя дык страшнейшыя за фінскіх монстраў з «Эўрапізіі»; *кабеты-інсэкты*, зморшчаныя ад злосці і *максімкі*, якія прагудуць вам вушы пра «нашага презыдэнта»; *карузлікі*, дзеці альлаголікі, што днімі корпаюцца на сметніках, ганяюць па вёсцы жывёлу ды птаства і праводзяць мінака дзікаватым позіркам; *лёкай*, што сябруюць зь нячыстым (дзесьці ў мясцовых уладных структурах) і маюць праз гэта падазронае багацце...

Тады, у часы пана Завальні, уся грамада нячыстай сілы хаця і панавала над краем, але адступала перад воляю пабожнага: «У нас яшчэ, дзякую Богу, шануюць святую веру, а д'ябал ад крыжа і малітвы ўцякае». А цяпер ужо не шануюць. «Бог ёсьць, толькі мы ў Яго ня верым...» Быццам *Плачка*, блукае багамолка, упрошувае сельсавет ды

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 14 — 21 ЧЭРВЕНЯ

Моладзевая галадоўка

12 чэрвеня да моладзевай галадоўкі далучыўся дэпутат Мацоўскага райсавету **Алесь Зарамбюк**.

13 чэрвеня менскіх удзельнікаў галадоўкі іх палітчыніка **Зымітра Дашкевіча**, **Артура Фінькевіча**, **Зымітра Хведарука**, **Аляксея Янушэўскага**, **Віктара Янчурэвіча**, **Антаніну Вежнівец**, **Алеся Паплыку** затрымалі на вуліцы, абвінаваціўшы ў распаясодзе ўётак. На Дашкевіча й Хведарука склалі пратаколы за распаўсюд друкаванай прадукцыі без выходных звестак.

Стан здароўя Дашкевіча істотна пагоршыўся 15 чэрвеня. У гэты дзень спынілі галадоўку 13 удзельнікаў паза Менскам. У Менску працягнулі галадоўку З.Дашкевіч, **Сяржук Дашкевіч**, **Юлія Балонкіна**, **Ірына Завадская**, **Любоў Цітова**, **Алесь Карневіч** (усе зь Менску), **Валер Мацкевіч** (з Бабруйску), **А.Паплыка** (з Магілёва), **Наста Азарка** (з Нясвіжу), у Мастах — **А.Зарамбюк**.

16 чэрвеня шпіталізаваная Н.Азарка, якая страціла прытомнасць. 17 чэрвень было вырашана спыніць эстафэтную галадоўку, якая доўжылася 20 дзён.

18 чэрвеня шыгунчыным вакзале Менску міліцыянты затрымалі калі 20 удзельнікаў флэш-мобу ў падтрымку галадоўнікаў. Іншыя ўдзельнікі акцыі перанеслы моб на станцыю «Інстытут культуры».

Віцебскі БУНТ

17 чэрвеня падчас распаўсюду ўётак з заклікам да негвалтоўнага супраціву затрыманыя актыўніцы новапаўсталай групы «Бунт» **Кацярына Казак**, **Алена Казак**, **Аляксей Панасік**, **Дзяніс Дзянісаў**. **Тацяна Елава**, **Іван Сыпрыян**, **Вераніка Носань**. Затрыманых трymалі да паўночы ў пастарунку (выпусцілі толькі Дзянісава). Сыпрыяну выставилі абвінавачаныні ў непадпарадкованыні супрацоўнікам міліцыі (ён спрабаваў збегчы пры затрыманні), астатніх учнавывезлі ў Воршу ѹ пасадзілі ў менскую электрычку, бо — жыхары Менску. 19 чэрвеня Сыпрыяну прысудзілі 15 сутак арышту.

Некалькі актыўніц засталіся ў Віцебску чакаць суду над Сыпрыяным. Позна ўвечары трох з іх — **Тацяну Дзядок**, **Ільлю Шыманскага** і **Міхаіла Шубача** затрымалі, калі яны пайшли ў краму купляць прадукты на вячэр. Іх пратрымалі 3 гадзіны ў аддзеле міліцыі Віцебскага раёну й адпусцілі без пратаколу.

Пасля паўночы ў арандаваную актыўні-

стамі кватэру ўварваліся міліцыянты і, залівішы, што суседзі скардзіцца на шум, пачалі аглядца асабістыя рэчы прысутных. Пад гаубцом знайшлі пакет з уёткамі, прыпісалі яго **Мікіту Абраменку** і забралі хлопца для складання пратаколу. Чакаючы сібра, моладзь съпісала 10 старонак «Кнігі скаргай і прапановаў» пратэстамі супраць несправядлівых дзеяньняў міліцыянтаў. Абраменкі адпусццілі, але за гэты час у пастарунку прывезлі **I.Бурыкіна** і **Яўгена Папковіча**, якіх затрымалі за наяўнасць балёнчыкаў з фарбай: напярэдадні ўчнавы ў Віцебску зявіліся графіці «Бунт».

18 чэрвеня на адной з асвятаўляльных вежах летняга амфітэатру **Крысыціна Шацікава** з'яўляла нацыянальны сцяг. Міліцыянты здымалі яе некалькі гадзінай, выклікаўшы для гэтага нават З машыны МНС. Шацікава пацярпела падчас здымання, у пастарунку ёй стала дрэнна, і міліцыянты завезлі яе съпрыша ў шпіталь хуткай дапамогі, а потым у абласную клініку.

З'яўнілі ёй скінуты міліцыянтам сцяг паднія **Тацяна Севярынец**, маці палітвязніка **Паўла Севярынца**, якай выпадкова апы-

хроніка

Полацка-Глыбоцкую япархію пабудаваць тут царкву... Марна. І вось паўстаюць у Сітне страшыдлы куды жахлівейшыя, што й ня сынлісія сучаснікам Завальні.

Драпежны *Леспрамгас*, які, быццам агромністы караед, выгрызае лепшыя полацкія лісі і гектарамі, пакідаючы толькі скалечаныя траплёвачнымі гусеніцамі й вываратнямі пусткі.

Гіганцкая *Чорная Мітнія*, што аблытала шчупалкамі ўсе тутэйшыя дарогі, распладзіла зграі ваўкалакаў у пагонах ды начамі, аж стогн стаіць, высмоктвае зь беларускай зямлі ўсе скарбы.

Жудасны *Палігон*, які разарыў ды працяў жалеззем і танкавымі дырэктырысамі цэлы павет і, нібыта дракон, час ад часу прачынаеца з пачварнымі сутаргамі й грымотамі й зарывам да небакраю.

Крэпасць *Івана Жахлівага*, даўно спаленая, але няўмольнай зданью прысутная ў сівядомасці кожнага вяскоўца, каб вартаваць рабства паняволенай краіны.

Нарэшце, *Максімка*, агнявы дух, існы амаль у кожнай сіценской хаце, які кідае людзей у эпілепсію, прымушае іх дурэць, біцца адно з адным і накладаець на сябе руки.

Сядзіш у інтэрнаце ўсёмымі вечарамі, быццам сам Завальня ў сядзібе, штодня прымаеш ўсё новых падарожных — вяскоўцаў, «хімікаў», прыежджых паплечнікаў, чуеш ўсё новыя й новыя страшныя гісторыі — і думаеш рыхтык словамі з Баршчэўскага: «Ня сьпіць злы дух, усюды шкодзіць людзям і заўсёды сябре з тымі, хто забывае пра бліжніх сваіх».

У наш век вампірскіх жудзікаў, бэтмэнай і гары потэраў сэнс кнігі Баршчэўскага звычайна зводзяць да аднаго сумнеўнага аргумэнту — маўляў, нашая беларуская мазгаўня здольная спараджаць жахі ня горшыя, чым у Хічкока ці Кастанэды. Між тым, у адрозненіне ад згаданага *псыходэлу*, кожная (кожная!) гісторыя Баршчэўскага завяршаеца настойлівай і трапнай маральлю: самая жахлівая нечысьць, што плодзіцца ад бязбожжа, страху ды бяспамяцтва, перамагаеца Боскай верай і любоўю ў тваім уласным сэрцы. Як напісана ў Бібліі: «Упакорцеся Богу, успраціўцеся д'яблу — і ён уячэ ад вас» (Яакава 4:7).

Заключныя слова Завальні да Янкі — запавет кожнаму вандроўнаму беларусу, які раптам апінуўся пасярод пачвараў. «Ідзі ў съвет, шукай сабе долі, любі Бога, бліжняга і праўду. Воля Творцы цябе не пакіне. Калі спаткаеш дзесяці там шчаслівейшых ад нас людзей, не забывай пра пакуты сваіх землякоў. Няхай твоя малітва да Бога лучыща зь іх малітвамі. Можа, калі-небудзь і нашыя дзікія пушчы й лісы загучаць весялосьцю. Бог магутны й міласэрны».

У Боскасці ў беларускасці апошняя стагодзьдзі было багата съмяротных ворагаў. Але калі не дранцвець перад імі, не палохацца, не хавацца ў бульбу — раптам адкрыеш, што ўсе гэтыя пачвары народжаныя сном нашага ж разуму. І пераканаесься: каб скончыць валадарства нечысьці на нашай зямлі, нам патрэбнае праста *нацыянальнае абуджэнне*.

В.Малое Сітна

Заключныя слова шляхціца Завальні — запавет кожнаму беларусу.

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 14 – 21 ЧЭРВЕНЯ

нухасла побач. За гэта міліцыянты з'вінавацілі яе ўтым, што хацела зьнішчыць важныя рэчавыя доказ. Жанчыну разам з Шацікам і фотакарэспандэнтам недзяржайной газэты «Віцебскі кур'ер-М» *Сержуком Сярбром* (ён фатаграфаваў усе падзеі) заўвесьлі ў Каstryчніцкі РУУС Віцебску. С.Серафара з'вінавацілі ў хуліганстве і прысудзілі штраф у 0,5 б.в. Фатадымкі ў памяці ягонага фотапарату былі сцёртыя міліцыянтамі.

19 чэрвеня К.Шацікаму за «ненаскіцыўны пікет», хуліганства ў грамадzkім месцы і непадпарадкаванье работнікам міліцыі судзьдзя Каstryчніцкага суду Валянціна Міхасёва аштрафавала на 150 б.в., пасля чаго асуджаную зноў павезлі ў РУУС па «зноў адкрытых акалічнасцях справы». Яе заўвесьлі на псыхіяtryчную экспертызу, потым дапыталі, а 20 чэрвеня вывезлі ў Воршу ѹ пасадзілі ў менскую электрычку. У Чыгуначным судзе Віцебску ў гэты ж час *Сяргея Шабанава* і Я.Папковіча асудзілі на 1 б.в. кожнага за «адробнае хуліганства», а І.Бурыкіна прызналі невінаватым, але пасля суду таксама затрымалі. Разам зь імі затрымалі І.Д.Дзянісава, які прысутнічáў на судзе.

8 чэрвень

Берасцейскі абласны суд адміністраваў суду Ленінскага раёну Берасця пра пакаранье на 1 базавую велічыню за нецэнзурную лаянку *Зымітра Шыманска*, які кіраваў абласным штабам Мілікевіча на прэзыдэнцкіх выбарах. Справа накіраваная на патуры разгляд.

Карэспандэнтку недзяржайной газэты «Вечерний Гомель» *Тацінну Якіменку* не пусцілі на кірмаш вакансій для моладзі і студэнтаў на час летніх вакацый, якую ладзіў Гомельскі рэгіянальны цэнтар занятасці насељніцтва.

11 чэрвень

У Менску пасля флэш-мобу ў памяць намёта-вага мястэчка затрыманы *Аляксей Казулін* і *Іван Бурыкін*, а таксама *Сяргей Пульша*.

12 чэрвень

На старшага ўчастковага інспектара міліцыі Першамайскага РУУС Віцебску І.Шаблова пачалі дысыпілінарную справу за незаконнае затрыманыне падчас выбарчай кампаніі *Валер'я Шчукина*.

15 работніку магілёўскага ТАА СП «Белвіял», чальцу *прафсаюзу РЭП*, выйграбі працэс у адміністрацыі прадпрыемства за затрымку заробку: ім заплаціць больш за 10 млн руб.

13 чэрвень

Гомельскі суд Цэнтральнага раёну вынес папярэджаньне *Зымітру Жалезынічнку*, студэнту юніверсітету імя Скарыны, за карыстаньне нацыянальным сцягам падчас футбольнага матчу 16 траўня.

Моладзеваму актывісту *Эдуарду Зелянкову* з Жлобіна выставілі крымінальнае аўбінавачанье: яго з'вінавацілі ў дзеянісці ад імя незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт». З хлопца ўзялі падпіску пра навязэзд.

Палітвязнен *Аляксандар Казулін* з'вярнуўся з адкрытым лістом да генпрокурора Пітра Міклавіча, дзе гаворыць, што на яго завялі справу на загад, «к'зверху» й расцеследуець неаб'ектыўна.

14 чэрвень

Стала вядома, што актывістку «Моладзі БНФ» *Святлану Сыцеганцову*, пераможцу Рэспубліканскага конкурсу духавых і ўдарных інструментau, стылістыку спэцыяльнага Фонду па падрымцы таленавітай моладзі пры прэзыдэнту Беларусі, выключаючы з каледжу імя Ахрэмчыка за актыўную палітычную дзеяньсць.

Былы галоўны рэдактар ваўкаўскай «Местнай газеты» *Андрэй Шантаровіч* папрасіў у Хар-

Працяг на старонцы 28.

Працяг са старонкі 27.

каўскай абласной адміністрацыі па-літычнага прытулку ва Украіне.

У Салігорску падчас пэрформансу «Набудзь соль — памажы «Белкалію» 14 чэрвена затрымалі моладзеўскі актыўіст **Аляксей Валабуев** і непаўнагоддзені **Івана і Ілью Шылаў**. Непаўнагоддзеніх неўзабаве адпусцілі, а Валабуева звінавацілі ў хуліганстве й наступнага дня асудзілі на 30 б.в. штрафа. 15 чэрвена непаўнагоддзені **Іван Шыла і Яўген Мядзведзеў** сталі насупраць суду з плякатам «Свабоду Валабуеву»: пры затрыманні іх зьблілі так, што Мядзведзеў давялося везьці ў больницу. На І.Шылу склалі пратакол за арганізацыю несанкцыяванага мерапрыемства.

15 чэрвень

Артура Фінькевіча, асуджанага на 2 гады кхіміі, выклікалі ў аддзел выканання пакаранняў Заводскага раёну Менску й загадалі прыйсці ў яго разам з 22 чэрвнем: яму мусіць называць месца адбывання пакарання.

Палітвізняні **Сяргея Скрабца** ў прапрачай калёні «Віцьба-З» упершыню наведалі сваякі.

У **Магілёўскім дзіцячым садку** прыбрали юдэйскую сымболіку (мэнору і зорку Давіда) пасля таго, як прокурор звінаваціў выхавацельку **Людмілу Ізаксон-Балатоўскую** ў парушэнні рэлігійнага заканадаўства краіны.

У Берасці за распаўсюд брашуры «Судова-прававая рэформа. Беларусь: дарога ў будучыню» затрымалі актыўіст АГП **Сыцяпан Навасяльчан**, на яго склалі пратакол за распаўсюд літаратуры «антыдзяржайнага зъместу». У гэты ж дзень Навасяльчана і актыўісткую **БСДП(Г) Ганну Канюс** не пусцілі на сэсію Берасцейскага гарсавету, дзе амбіякоўвалася праца мясцовага «Водаканалу».

Участковы міліцыянт **Пятро Завадзкі** й супрацоўнік КДБ Станіслав Гаршкоў правілы «размову» з супрацоўнікамі незарэгістраванай газэтаю «Вольны горад» **Сяргеем Няроўным** і **Мікалаем Гердзіем**: журналісты зьбіralі ў в.Веранейкі (Чэркаўскі раён) матэрыял для артыкулу пра аграгарадак.

Недзяржаўная газета «**Віцебскі кур'ер-М**» атрымала ліст ад намесніцы міністра інфармацыі Лілії Ананіч: чыноўніца патрабуе «даць тлумачэнні наконт падставаў» для публікацыі артыкула «Віцязь» міма касы» пра карупцыю ва УП «Віцязь». Выявілася, што кіраўніцтва заводу напісала ліст у Мінінфармациі, дзе пацьвердзіла праудзівасць прыведзеных звестак, але зацікаўлялася кіраўніцтва інфармацыйнай газеты.

Прадпрымальнік **Мікалая Аўтуховіча** не прывезлі з турмы на працяг суду ні 15, ні 16 чэрвеня: у яго панізіўся ціск, і яму паставілі

кропельніцу.

У Менску затрымалі калія 20 удзельнікаў флэш-мобу «Ідэальныя грамадзяні». Сярод затрыманых фатограф **НН** **Андрэй Лянкевіч**, **Дзегцяроў**, **Бахун**, **Чабан**, **Грузіна**, **Вітко**, **Цітова**, **Марына Вашкевіч**, **Алена Скрыпнік**, **Юлія Балонкіна**.

Пракуратура і суд Гомельскай вобласці пакінулі бязь зменаў пастанову суду Чыгуначнага раёну Гомеля, паводле якой **Уладзімер Кацору** ў красавіку арыштавалі на 10 сутак перад Чарнобыльскім шляхам.

ГА «Магілёўскі праваабарончы цэнтар» атрымала ліст ад Магілёўскага абласнога ўпраўлення юстыцыі: чыноўнікі патрабуюць, каб са статуту арганізацыі прыбраці пункт, што аўтданыне забяспечвае абарону правоў грамадзяніна ў судах, органах дзяржавы і юдэйскіх арганізацыях.

Канстанцін Січычык, брат Вячаслава Січынкі, атрымаў афіцыйны адказ на скартку ў пракуратуру на-конт незаконнага затрымання іх маці, 70-гадовай пэнсіянэркі **Галіны Січынкі** 23 сакавіка падчас споры пранесці ежу ў намётавае мястэчка. Адказ прыйшоў з ГУУС Менгарыканкаму за подпісам в.а. камандзіра ПМСН падпалкоўніка міліцыі В.Сурнова: міліцыянт паведаміў, што ягонія падначаленія дзеяйнічалі правамерна.

16 чэрвень

Вывучаныне справы актыўістаў арганізацыі незалежных назіральнікаў «Партнэрства» **Эніры Браніцкай**, **Мікалая Астрэйкі**, **Цімоха Дранкі**, **Аляксандра Шалайкі** прайшоў на ўсеянае на 1 месец.

У Жодзіне падчас флэш-мобу «Прамень Свабоды» (сонечныя зайчыкі ў воках гарыканкаму) затрымалі моладзеўскія актыўісты **Сяржук Гудзілін**, **Павал Караплюхін** і **Дзяніс Чэркас**. Міліцыяне ня ведалі, як аформіць затрыманых, і праз 20 хвіліна адпусцілі з пастарунку.

Пад час жорстка разагнанай акцыі калія расейскага пасольства затрымалі **Міхail Кандрашоў**, **Вольга Кустава**, **Сяргей Ласы**, **Аляксей Ляўковіч**, **Натальля Вушко**, **Андрэй Кузьмінскі**, **Руслан Мацвеев**, **Іван Бурыкін**, **Зыміцер Хведарук**, **Павал Давідовіч**, **Арсеній Цэдрык**, **А.Альфяровіч**, **С.Барысевіч**, **В.Локаў**, **Зыміцер Кучынскі**, **Любоў Кучынская**, **Зыміцер Бародка**, **Кірыла Папонаў**, **В.Саларук**, **Mihail Шубач**, **Ірына Завадзкая**, **Валер Янкоўскі**, **Крысьціна Шацікова**, **Раман Шарфанаў**, **В.Грыгор'еў**, **Алесь Каліта**, **Андрэй Чапляевіч**, **Аляксандар Курбацкі**, **Mihail Шуцянкоў**, **Юлія Гарачка**, **Наталья Чаранкова**, **Людміла Маёрава**, **Алесь Уласенка**, **Іван Шаблінскі**, **Павал Вараб'ёў**.

У ноч з аўторка на сераду салігорская моладзь вывесіла беларускі сцяг над гарыканкамам.

15-метровая расцяжка супраць заходжання замежных вайсковых базаў з'явілася 17 чэрвеня на мосце над праспектам Пушкіна ў Менску.

Андрэй Бабіцкі, **Даніла Барысевіч**, **Іван Шутко**, **Уладзімер Петрушэнка**, **Уладзімер Міхалькоў**,

Аляксандар Саўрыцкі, **Алег Убожанка**, **Ганна Камкар**, **Юльян Гайдук**, **Ціна Палынскай**, **Павал Юхневіч**, **Віка Сахарук**, **Аляксандар Турко**. Да зьбітай пры затрыманні **Л.Кучынскай** супрацоўнікі Цэнтральнага РУУС Менску адмовіліся выклікаць «хутку».

У Магілёве падчас флэш-мобу ў дзень салідарнасці затрыманыя актыўісты ПБНФ **Рыгор Кастусёў**, актыўісты АГП **Сяргей Стральцоў** і **Ірына Качарова**, а таксама моладзеўскія актыўісты **Кацярына Ільліна** і **Натальля Падольская**, пасля акцыі — актыўісты БСДП(Г) **Павал Вусаў** і **Марына Цывяткова**. На ўсіх склалі пратаколы за засымечванье грамадзкага месца.

Канстанцін Дзенісеня з Белазёрску атрымаў пошталь паведамленне, што 6 чэрвеня яму прысудзілі штраф у 5 б.в. за распаўсюд «друкаваных выданняў», вырабле-

ных з парушэннем вызначанага падрадку» 10 сакавіка.

Участковы **Аляксандар Бойка** на-ведаў у Кобрыні актыўіста ПБНФ **Алесія Меха** з распытамі, кшталту якое той мae дачыненне да рас-паўсюду ўлётак «Руху за Свабоду»: маўляў, 25 траўня за распаўсюд гэтых улётак затрымалі 2 чалавекі, якія на допыце ў КДБ сказаі, што іх даў **А.Мех**.

19 чэрвень

Журналіст газэты «Комсомольская правда в Беларуси» **Алег Улевіч** абскардзіў у звароце да прокурора Менску рашэнне галоўнага ўпраўлення папярэдняга рассыльдавання ГУУС Менгарыканкаму пра спыненне крымінальнай справы па факце ягонага зьбіцца 2 сакавіка. У якасці сведкаў Улевіч пранаваў прыцягнучы калія 30 міліцыянтаў, з якіх 3 вялі здымкі на відэакамэрсы, і 20 грамадзян, якія знаходзіліся калія месца інцыдэнту.

АШ

ТЭАТРЫ

Опера

27 (аўт) — «Вясельле Фігара».
29 (чц) — «Севільскі цырульнік».

Балет

23 (пт) — «Шчаўкуноў».
25 (недз) — «Жызэль».
Купалаўскі тэатар
23 (пт), 2 (недз) — «Чорная панна Нясьвіж».
24 (сб) — «Івона, прынцэса Бургундзкая».
25 (недз) — «Смак яблыка».
26 (пн) — «Я не пакіну цябе...».
28 (ср) — «Каханыне ў стылі барока».
29 (чц) — «Чычыкаў».
30 (пт) — «Таполевая завея».
1 (сб) — «Вечар».

Малая сцэна
30 (пт) — «Дзіке паляванье карава Стаха».
26 (пн) — «Варшавская мэлёдышя».
1 (сб) — «Адчыніце кантралёру».

ІМПРЭЗЫ

Пакаленны

У мастацкай галерэі «ЛяСандра» (бул. Раманаўская слабада, 24) да 13 ліпеня працуе выставка «Пакаленны» мастакоў Сямілетавых. Уваход вольны.

Адборышча-2006

23—24 чэрвень ў Палацы мастацтваў (Казлова, 3) — адборачны тур на Басовішча. /Q-48, :B:N; легенда беларускага року (сюргуты) і 20 маладых гуртоў. Пачатак а 17-й. Інфалінія: 653-05-95, 778-34-22.

Пашкевічанка, ды ня тая

Цыкл чэмпіянату Беларусі завяршыўся першынством сярод жанчын па шашках-100. За права прэзэнтаваць краіну на міжнародных спаборніцтвах змагаліся восем удзельніц, пераважна мянінак.

Сёстрам-школьніцам Дар'і і Вользе Федаровіч процісталі шматволітнія лэдзі: гросмайстарка Ірына Пашкевіч і майстарка Вольга Садоўская. Яны і заваявалі першыя два месцы. Упершыню чэмпіянат Беларусі па «стаклетках» Ірына Пашкевіч выиграла 28 гадоў таму — з таго часу пасыпела нарадзіць двох

Вялікі фест беларускага року
N.R.M., KRAMA Drum Ecstasy
Neuro Dubel ZET Ulis ...
21 - 22 ліпеня Гарадок (Полычча)
BASOWISZCZA 2006

Аўтобусны тур!!!
замовіць месца
622-57-20 509-12-60 578-97-08

25
чэрвень
19.00

Кошт квітка — 7000.
Продаж — пераход на ст.м.
«Плошча Я. Коласа» і перед пачаткам канцэрту.

Набудзь квіток папярэдне і атрымаеш у падарунак касэту зь беларускай музыкай!

Даведкі:
6490888,
7662425

Купальскі фэст

Найлепшыя беларускія фольк-гурты:

Госьціца
Яр
Guda

БМА Group прэзэнтуе новыя альбомы:

Госьціца — «Пералёт-трава»
Яр — «Вясна красна»
Guda — «Ігры багоў»

НАШЫ ШАШКІ

дзяцей, стаць віцэ-чэмпіёнкам съвету, папрацаўцаў трэнэркай.

Жаночыя турніры зазвычай эмацыйныя і непрадказальная — што шахматныя, што шашачныя. Леташняя лідэрка, віцебская майстарка Марына Разаева, заняла цяпер апошнія месцы. «Справа ў псыхалёгіі», — сказаў нам галоўны судзьдзя Сяргей Насевіч, — суперніцы прыстасаваліся да незвычайных, часта не-карктичных пабудоў Разаевай».

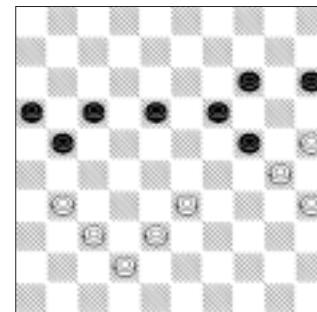
Сп. Насевіч — старши трэнэр Рэспубліканскага цэнтра алімпійскай падрыхтоўкі па шахматах і шашках. Ён акурат займаецца з Ірынай Пашкевіч — съвет шашак цесны... На пытаныні аб сакрэтах посьпеху адказвае стрымана: «Прайду кажучы, новых методык не ўжываем; аналізуем твор-

часць канкурэнтак, гуляем трэнеровачныя партыі».

Штрышок: да ўдзелу ў чэмпіянаце дапускаліся толькі чальцы грамадзкага аўяднання «Беларуская федэрацыя шашак». Суполка мае асаблівія стасункі зь Міністэрствам спорту і турызму, от і ўзяла «на водкуп» адбор кандыдатаў на Чэмпіянат съвету. Добра, што хоць у БРСМ шашыстак не змушалі ўступаць: адна з маладых удзельніц красавалася ў Палацы шахмат і шашак зь бел-чырвона-белым бэджам «За свабоду».

BP

Кур'ёз ад гросмайстра Насевіча

Герасімовіч Натальля — Садоўская Вольга. Менск, 2006.

У партыі было: 1. 37-32 21-26 (тут лепш 1...21-27 2. 32-23 19-39 3. 30-10 15-4=) 2. 31-27 17-22 3. 27-21 26-17 4. 33-28 22-33 5. 38-9 15-20! зь нічыёй. Аднак наважыўшыся на 3. 33-28! 22-31 4. 32-27 31-33 5. 38-9, белыя атрымлівалі ўсе шанцы на перамогу.

Мыла па-піцерску

Піцер FM (Пітер FM)

Расея, 2005, каліяровы, 95 хв.

Жанр: мэлядрама.

Адзнака: 3,5 (з 10).

Папулярная ды-джэйка Маша губляе мабільнік. Яго знаходзіць таленавіты архітэктар Максім (на сумяшчальніцтве падмітайла). Два сэрцы, прызначаныя адно аднаму, аніяк ня могуць сустрэцца...

Калісці амэрыканскасе радыё рэклямавала мыла на тле сълёзвавыцісікальных драмаў. Душаразьдзіральніцкія пакуты «пад мыла» і атрымалі назму «мыльных операў».

Вытокі папулярнага жанру былі забытыя, але рэжысэрка Аксана Бычко-ва іх узгадала.

Нясуцца над горадам радыйныя й любоўныя дыялёгі (саладжавая банаўнасць якіх ёсьць адметнасцю «мыла»). У якасці ж рэкламаванага тавару выступае родны горад Пуціна і расейскі патрыятызм.

У шчасльівым горадзе нават бамжы мілыя, рок-музыка становіца лёгкім шчабітаньнем, а самы «дастасёўскі» пэрсанаж — Уладзімер Машкоў у трэніках, які прапануе «сэкс зь незнаным мужчынам».

Героі радыйнага Піцеру — родныя сваякі беларускай «Дунечкі». Яны такія ж цукерныя й фальшывыя. Маша (Кацярына Фядулава) — сымпатычная дурнічка, якая доўга вырашае, ад чаго ёй рыдаць. Максім (Яўген Цыганоў) — дворнік-патрыёт, які не прамяняе сваёй радзімы на контракт у Нямеччыне. (Адноўкавы выраз тва-

ру на працягу ўсяе карціны — пазнакі адмысловае ўпартасці ў рамантычнасці.)

Але, ня ў прыклад «Дунечцы», піцерскае радыё ўзбагачанае песніямі — ад «Аленяў у тундры» да Грабеншчыкова, а ў штампы ўведзеная замілавальная драўстасць.

Так бомж носіць аплікацыю зь Мікі Маўсам, міліцыянт хавае «парнушку» ў справе, а гандлярка піражкамі, якой герой падараў вінкі, мушкиватае.

Падобнае ажыўленыне сусальнае казкі выклікае ўдзячнасць аўдыторы. Залі цалкам набітая рамантычнымі парачкамі, якія ўздыхаюць, съмяюча ѹ пляскаюць у ладкі.

Фільм — ідэальнае дзяячоце «мыла». Яго крытыка — небяспечная для здароўя.

Андрэй Расінскі

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ

Субота, 24 чэрвяня

«Лад», 10.25

«Пашпарт».

СССР (Расея) — Францыя — Аўстрыя, 1990, рэж.

Георгі Данэлія.

Трагікамедыя.

Грузінскі таксіст апнуўся ў Ізраілі замест свайго брата-габрэя. Адны прымаюць героя за агента КГБ, другія — за тэрарыста, а ён проста жадае вярнуцца дадому.

Карціна сумнага і крыху стомленага съмеху.

Звярнене ўвагу на Армэна Джыгарханяна ў ролі кантрабандыста.

Габрэя-грузіна сыграў француз Жэрар Дармон.

У іншых ролях: Алег Янкоўскі, Яўген Лявонаваў, Натальля Гундарава, Ігар Кваша.

БТ, 14.30

«Маэм рэчы».

Беларусь, 2006, аўтар і вядоўца Але́сь Матафонав.

Перадача, прысьвечаная бортніцтву.

АНТ, 16.40

«Ты ёсьць...».

Расея, 1993, рэж.
Уладзімер Макеранец.

Мэлядрама.

Адзіны сын для маці становіца адзінам съвятлом пасыля съмерці мужа. Але аднойчы сын прыводзіць дамоў дзяўчыну. Маці раўнене і баіцца згубіць сына...

Галоўную ролю выконвае Ганна Камянкова, якая праславілася яшчэ ва ўзроўніце шасці гадоў, дэбютаваўшы ў беларускім дзіцячым блёкбастэрі «Дзяўчына шукае бацьку».

СТВ, 20.15

«Судзьдзя Дрэд».

ЗША, 1995, рэж. Дэні Кэнан.

Фантастычны баявік-антропія.

Судзьдзю Дрэду (Сыльвэстар Сталонэ) — паліцэйскага недалёкага прышлага — памылкова абвінавачваюць у злачынстве і выкідаюць за межы бясьпечнага гораду. Круты судзьдзя вырашае аднавіць справядлівасць.

Граматны баявік з зубадрабільным Сыльвэстром Сталонэ. Замест мускулаў «Рокі» — футурыстычны касыюмчык. Але зъмест

карцінаў адноўкавы.

АНТ, 22.35

«Сапраўднае злачынства».

ЗША, 1999, рэж. Клінт Істўуд.

Трыміценінік.

Рэпартэр Стыў Эвэрэт — п’яніца й бабнік. Але аднойчы ён дазнаеца, што невінаваты хлопец праз 12 гадзінаў будзе пакараны съмерцю. Эвэрэт ідзе на рэзыку, каб выратаваць чалавеку жыццё і прадухіліць сапраўднае злачынства.

Рэжысэр кінастужкі — Клінт Істўуд (*«Містычная рака»*).

Ролі выконваюць: Клінт Істўуд, Ісая Вашынгтан, Ліза Гэмільтан, Джэймз Ўудс.

СТВ, 23.45

«Мапа съвету».

ЗША, 1999, рэж. Эліят Скот.

Драма.

Праз недагляд Эліс загінула дачка сяброўкі, а вучань школы, дзе яна выкладала, абвінавачвае яе ў дамагальніцтвах...

Дуэт Сыгурні Ўівэр і

Джуляны Мур.

Кіно дэманструеца ў рубрыцы «Арт-гайза».

Нядзеля, 25 чэрвяня

БТ, 23.55

«Дзёньнік камікадзе».

Расея, 2002, рэж. Дзьмітры Месхіеў.

Дэтэктыв.

Пры загадковых абставінах у Москве забіты вядомы кінасцэнарыст. Сябра ягонага дзяяцінства распачынае ўласны вышук...

Дзьмітры Месхіеў праславіўся карцінаю «Прыбыццё цягніка» і «Свае».

Ролі выконваюць: Віктар Тайстаганава, Сяргей Шакураў. Прывіз кінафэсту «Акно ў Эўропу», 2002.

Андрэй Расінскі

КІНО НА DVD

MASTER RECORDS

500% Такешы.

Драма, Японія, рэж.
Такешы Кітана.

У ролях: Такешы Кітана, Каёка Кішымота.

Такешы Кітана вядзіце шоў. Адночы ён суптракае свайго двойніка — Такешы.

Антагоніст Такешы Кітана.

Менск, Кісялевіца 12, 643-21-08

калі 6...

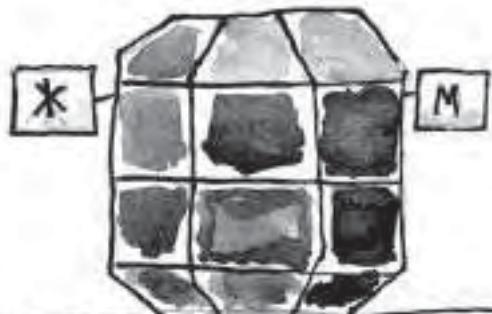
...Ленін і Сталін былі
сымбалямі
беларускага народу.

Ленін: Ну што,
баценька, яшчэ адну
патэльню бульбачкі?

...Калюмб адкрываў
Амэрыку, як Лукашэнка
бібліятэку.

...будынак Нацыянальнай
бібліятэкі стаў новай старонкай
у сусветнай архітэктуры.

Канкістадор: Заўтра ўрачыстае
адкрыццё кантынэнту. Будзе сам
Камандор. Таму форткі і вокны не
адчыняць!

У НУМАРЫ

Павал Севярынец

Адкрыцьцё
шляхціца Завальні.
Старонка 26.

Тактыка падмняне
стратэгію

Уздел у мясцовых
выбараах не павінен
разъядноўваць
апазыцыю і засланяць
сабой акцыі
супраціву. Піша Юрый
Чавусаў.
Старонка 20.

250 АДКАЗАЙ

Станкевіч, Ян. За родную мову і праўдзівы назоў. Выбранае. — Менск, 2006.

Кніга Яна Станкевіча «За родную мову і праўдзівы назоў» — сапраўдная энцыклапедыя беларускага нацыяналізму XX стагодзьдзя.

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву»,

проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.
Адначасова Рэдакцыя звязтаеца з просьбай
ахвяраваць на выданье. Дэталі — старонка ...

АНОНС

Літаратурны сшытак «НН»

Чэрвень 2006

Уладзімер Някляеў пра **Рыгора Барадуліна**
«Нават вецер гнёзды ўе»

Эсэ **Уладзімера Лобача** «Мяжа»

Апавяданье **Этгара Керэта** «Адыдасы» ў перакладзе **Паўла Касцюковіча**

Валянцін Тарас пра **Яўгенію Янішчыц**

Аляксандар Фядута перачытвае **Міхася Стральцова**

Новыя вершы **Ўсевалада Гаракті**

Пераклады **Уладзімера Мархеля** з **Адама Міцкевіча**

Гутарка з **Адамам Глёбусам**: «Беларусы яшчэ навучацца выкарыстоўваць ваду ў палітычных мэтах»

Кніжныя рэцензіі і агляды навінак

Чытайце ў наступным нумары «НН»

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

РЫХТУЕЦЦА
ДА ДРУКУ

Чытайце
у «Нашай Ніве»

Анатоль Сідарэвіч.
Гісторыя Беларусі.

Жарты

Яму і бліжэй

— Янка! Янка!!! Гдэ ты?!
— Тут — на вішні.
— Барэздэй злазь!!!
— Чаго?
— Грыміць страшэнна!!!
— Я ж і тут чую.

Пры другой кварце

Першы: Братачка! Вып'ем
яшчэ па чарцы! Бог ведае,
каля яшчэ ўбачымся...
Другі: Выпіць — вып'ем,
але я цябе ўжо ня бачу...
«НН». 1911. №23.

ПРЫВАТНЫЯ
АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віншую Алеся Казака і Дыяну Тышкевіч з нараджэннем дачкі-прыгажуні Камілы. Рады за вас! Лінеквіч

Віншую Алеся Дыяну з нараджэннем Камілы! Сябры

Алеся Казака з нараджэннем дачкі віншую сябры па бізнесе Віншую з Днём народзінаў са-мага хаканага ў съвеце беларускага хлопца — Віктара. Зычу тваёй душы надзеі і волі

КНІГІ

Аддам кнігу «Беларусь. Сценарыі реформ». Вартия артыкулы В. Чарновай М. Пастухова. Т.: 360-02-13.

ЛЕТNIK

Запрашаем у ліпені на адпачынак у археалагічны летнік «Шляхі вікінгаў Палітыцы». Полячына і таянінцы стагодзьдзяў чакаюць. Кантактуйце. Т.: 776-26-75. www.palatida.org

ПРАЦА

Якасны набор, рэдагаваныне тэксту на беларускай мове. Звязтацца загадзя пасля 17-й Т.: 235-18-72. Юрый Сяргеевіч

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Ніве»:

3. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Лукшевіч,
У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

галоўныя рэдактары Андрэй Дынько

фотарэдактар Арцём Ліва

нам. галоўная рэдактара Андрэй Скурко

мастакі рэдактара Сяргей Харэўскі

выдавец і заснавальнік Мясцовы фонд выданья газеты «Наша ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Вядомства «Беларускі Дом друку».

Менск, пр. Ф. Скарбіны, 79. Рэдакцыя не насе адказнасць за змест рагільных абвестак. Кошт свабодны. Пасъведчаныя ўзрэстракцыі пэўнічнага выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інформацыі Рэспублікі Беларусь. Юрдычныя адресы: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 112. Р/р 301521200012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2521. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 21.06.2006.

Замова № 3397.

Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/112